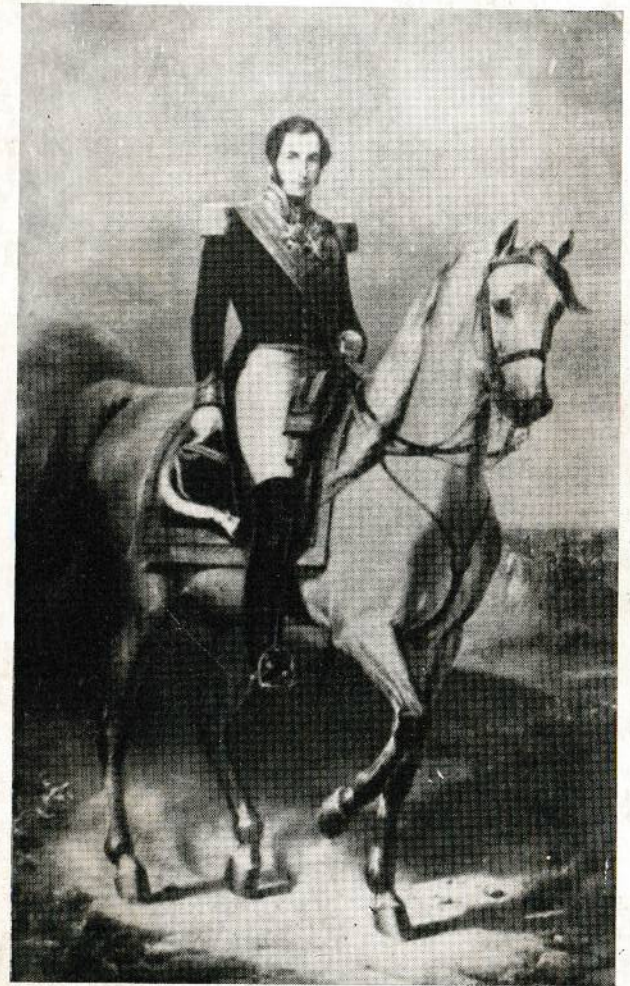

Kon. Harmonie Ste Cecilia Willebroek

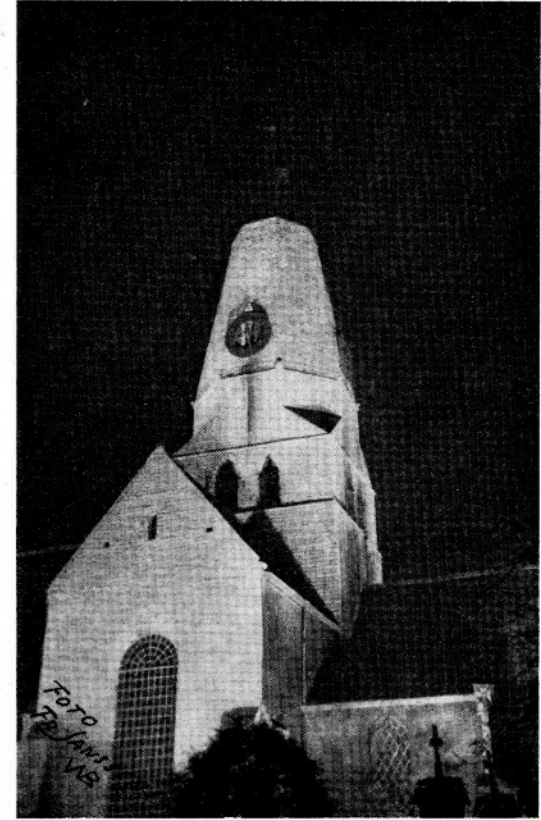
ONZE VORSTEN REGEREN 125 JAAR

(door Mr Robert Convents)

Kerkplein van Willebroek in 1790 door T. Verrijk (Prentenkabinet der Kon. Bibliotheek te Brussel)
 Waarschijnlijk was de oude toren verbrand en vormde de bovenstaande de voorlopige herstelling.
 In 1853 werden veranderingen gedaan die de kerk uitmaken van hedendaags.

De hedendaagse Kerktoren

Laten we deze vergelijken met die van 1790 (foto hiernaast). Tot op de hoogte van het tegenwoordig uurwerk zijn ze dezelfde (ook de gebroken hoeken). Er dient echter rekening gehouden, dat deze hoeken op de toren van 1790 bedekt waren door het onderste der twee daken.

Er valt daarenboven op te merken, dat het gedeelte boven het uurwerk met kleinere stenen gebouwd werd dan het lagere. Ook binnen de toren is het houtwerk nieuwer boven het uurwerk dan er onder.

Anderzijds werd het puntig venster in de zijgevel aangevuld met metselarij (goed zichtbaar op deze foto) tot een ronde boog. Deze identificatie van de kerk van 1790 werd bevestigd door de speciale dienst van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel.

Verklaring

Deze bondige geschiedenis van ons Belgisch Vorstenhuis past niet in het kader der « Geschiedenisboeken », die wij in onze schooltijd verwenst hebben, met hun stijve feiten en ontelbare data van geboorten, oorlogen, verdragen en overlijdens.

Dit werkje wil veeleer een vertelling zijn... een verhaal over een land, over een familie, over een gemeenschap. Het wil de bijzonderste feiten uit ons verleden weer in het geheugen brengen, om de huidige generatie liefde en genegenheid bij te brengen voor hun Moeder- en Vaderland.

Het wil wijzen op de gedurige vooruitgang van handel en nijverheid en de gevolgen hiervan op de maatschappij. Het wil voornamelijk een bijzonder licht werpen op het leven, het strijden en het welslagen van onze koningen. Zoek dus geen « strenge » geschiedenis, maar wel een roman over het land der Belgen, verteld op het ogenblik, dat zijn Vorsten 125 jaar regeren.

Hoe was de toestand vroeger ?

Wij bedoelen hiermee niet de tijd van de Romeinen... Jan Breydel en De Coninck... enz... maar wel de periode, die onmiddellijk de vorming van ons Koninkrijk is voorafgegaan : laat ons zeggen het tijdvak 1815—1830.

Het gebeurde na Waterloo...

De mogendheden, die Napoleon bij Waterloo ten val brachten, maakten een nieuwe kaart van Europa. Zij verenigden Noord- en Zuid Nederland en vormden alzo een nieuwe Staat : het Koninkrijk der Nederlanden (onder bestuur van Willem I, koning van Noord-Nederland).

Afgaande op het uiterlijke was deze vereniging een gelukkig idee : (Noorden-handeldrijvend) en (Zuiden-voortbrengend). Wat dus in het Zuiden werd voortgebracht, kon door het Noorden worden verhandeld.

Innerlijk bleek de toestand echter niet zo rooskleurig. Willem I was te « Hollands » gezind : op 7 ministers was maar 1 Belg... en op 75 generaals slechts 14 uit onze gewesten.

En de mistevredenheid groeide...

Al dadelijk bleek, dat Noord en Zuid niet rijp waren voor samenwerking. Er heerste geen werkelijk vertrouwen tussen Katholiek België en Protestants Holland. Toen daarbij nog de Schelde werd gesloten en een tol geëist, liep de maat langzaam vol. En daar de nieuwe belastingen vooral het Zuiden troffen, hing er spanning in de lucht. Op zeker ogenblik verschenen dan ook geheimzinnige tekens op de muren van de stad Brussel :

W w W w ; w W w w ; w w W w

(dit betekende niets anders dan :

Wij willen Willem weg ; wilde Willem wijzer wezen ; wilden wij Willem weer.)

Ter herinnering dient hier ook geciteerd, dat Willem I ook korte tijd in Willebroek verbleef, waar hij een dansfeest bijwoonde op naast elkaar gelegde schuiten.

En toen verjaarde Willem I

Bij deze gelegenheid zou een groot vuurwerk plaats grijpen en een prachtige verlichting de straten van Brussel in volle glans zetten.

MAAR... stond daar op de hoek geen opgewonden menigte een aanplakbrief te lezen ? Jawel... leest U mee ?

STAD BRUSSEL

MAANDAG vuurwerk
DINSDAG verlichting
WOENSDAG REVOLUTIE !

En waarachtig... alzo verliep het programma in 1830.

Zij zongen van de vrijheid...

en bevochten ze op straat

In de Muntchouwburg greep een vertoning plaats van : « De Stomme van Portici » (een werk dat de opstand tegen Spanje behandelt). De daarin voorkomende vrijheidsliederen werden door de ganse zaal geestdriftig meegezongen. De alzo opgehitste menigte verliet daarop de zaal en trok zingend en roepend doorheen de straten. De losgelaten « massa » groeide zienderogen... het volk was in opstand.

Een bloedige strijd in het park te Brussel

U kunt wel begrijpen, dat Koning Willem I deze zaak ernstig opnam. Hij stuurde zijn zoon, Prins Frederik, met een leger naar Brussel.

Het opgehitste volk ontving deze Noord-Nederlanders op stenen en huisgerief.

Maar vrij gemakkelijk rukte het geordend leger door tot het park. Hier werd 4 dagen hardnekkig gevochten. Maar kijk... in de nacht van 27 september verdwenen de Hollanders.

Er hadden hevige gevechten plaats te Walem en te Lier en men achtervolgde ze tot voorbij Antwerpen. Nu kwam het ganse land in opstand en dra was BELGIE AAN DE BELGEN.

Wat nu, kleine man ?

Het is natuurlijk logisch, dat deze revolutie heel wat andere landen in beroering bracht. Daarom werd de Conferentie van Londen samengeroepen, waardoor zowel België als Nederland zich gekrenkt voelden. Koning Willem I aanzag deze samenkomst als een aanslag op zijn koningsrechten, en de Belgen voelden hun volksrechten met de voeten getreden.

Door haar besluiten gaf de Conferentie het bestaan en het succes toe van de Belgische revolutie.

Zij stelde vast : « Dat de volmaakte en volledige samensmelting, die de mogendheden tussen België en Nederland tot stand hadden willen brengen, niet verkregen werd. » Als gevolg hiervan verklaarden zij zich bereid : « De toekomstige Onafhankelijkheid van België te erkennen. » Als voorwaarde gold, dat het neutraal diende te blijven, om het te vrijwaren tegen de begerigheid van Frankrijk of andere mogendheden. Als neutraal land zou het niemand in verzoeking brengen en voor allen een bescherming wesen.

En eindelijk... ons Koninkrijk !

Eenmaal vrij moest er dadelijk aan gedacht worden, een lichaam in het leven te roepen, dat zich met de bestuurszaken zou bezig houden !

Daarom werd op 25 september 1830 een voorlopig bestuur samengesteld op het stadhuis te Brussel.

Deze leden (10 in getal) besloten een Nationaal Congres samen te roepen van 200 man, door het volk gekozen.

Dit kwam bijeen op 4 oktober 1830... en het besloot tot de stichting van het ONAFHANKELIJK EN GRONDWETTELIJK KONINKRIJK BELGIE.

Dit Congres ontwierp ook een Grondwet. Hierin werden de voor naamste vrijheden gewaarborgd (persoon — onderwijs — godsdienst — drukpers — vereniging).

Weleen Koningdom...maargeen Koning

Het vraagstuk van de Vorst was ontegensprekelijk het neteligste van alle problemen, waartoe de revolutie aanleiding gegeven had.

Vooreerst had het Congres het huis van Oranje-Nassau voor de troon uitgesloten.

Aan het kiezen van een Belg (waarmee eenieder wellicht vrede had genomen) viel niet te denken : de enige mogelijke kandidaat, Graaf de Mérode, wilde er niet van horen. De troon moest dus een vreemdeling worden aangeboden.

Laat me toe... niet al die namen te noteren van de toen mogelijke kandidaten, want ik zou dan ook dienen te verhalen, WAAROM ze kans hadden en WAAROM ze NIET werden verkozen. Deze kwestie alleen vormt echter reeds een boekje op zichzelf. In werkelijkheid waren de kandidaten, die aan België werden voorgesteld (spontaan of langs kuiperijen om) slechts politieke symbolen.

Op de morgen zelf van de verkiezing werd in het Congres gunstig gestemd voor Louis Charles van Orléans (hertog van Nemours), tweede zoon van Louis Philippe, koning van Frankrijk.

Maar niemand vermoedde, dat deze keuze nutteloos was en ongeldig.

Inderdaad... tevoren had de Conferentie reeds vastgesteld, dat « ingeval de souvereiniteit van België aangeboden werd aan prins uit de regerende familie's van Oostenrijk, Frankrijk, Groot Brittanië, Pruisen en Rusland, het aanbod onveranderlijk zou verworpen worden. »

De afvaardiging, die naar Parijs vertrok, koesterde echter nog een laatste hoop.

Koning Louis Philippe kon zich echter aan de harde noodzakelijkheid niet onttrekken, wilde hij de vrede behouden. Hij moest de troon van België, aan zijn zoon aangeboden, weigeren.

Deze weigering bracht ons land in een zeer moeilijke toestand. De Orangisten staken opnieuw het hoofd op en ook de Republikeinen zagen nieuwe mogelijkheden, om een Republiek te stichten in plaats van een Koninkrijk.

Wat nu... klein landje ?

Men moest dringend een einde maken aan deze toestand en de bestaande Grondwet diende toegepast. Bij gebrek aan een Koning zou men zich met een Regent tevreden stellen. Eensgezind werd de Voorzitter van het Congres, Baron Surllet de Chokier, aangesteld. In deze functie woonde hij immers de planting bij van de Vrijheidsboom in Willebroek.

Een weinig daarna werd de kroon aangeboden aan Prins Leopold van Saksen-Coburg, die aanvaardde.

Eerste Koning der Belgen

*Leopold Georges Christiaan Frederic van Saksen-Coburg-Saalfeld
(draagt de uniform van maarschalk van het Engels leger).*

Geboren te Coburg, 1790.
1816... huwde met de Kroonprinses van Engeland.
1817... dood van deze Prinses.
1829... weigerde de kroon van Griekenland.
1831... aanvaardde de kroon van België.
1832... huwde Prinses Louisa-Maria, dochter van de koning van Frankrijk.
Gestorven te Brussel, 1865.

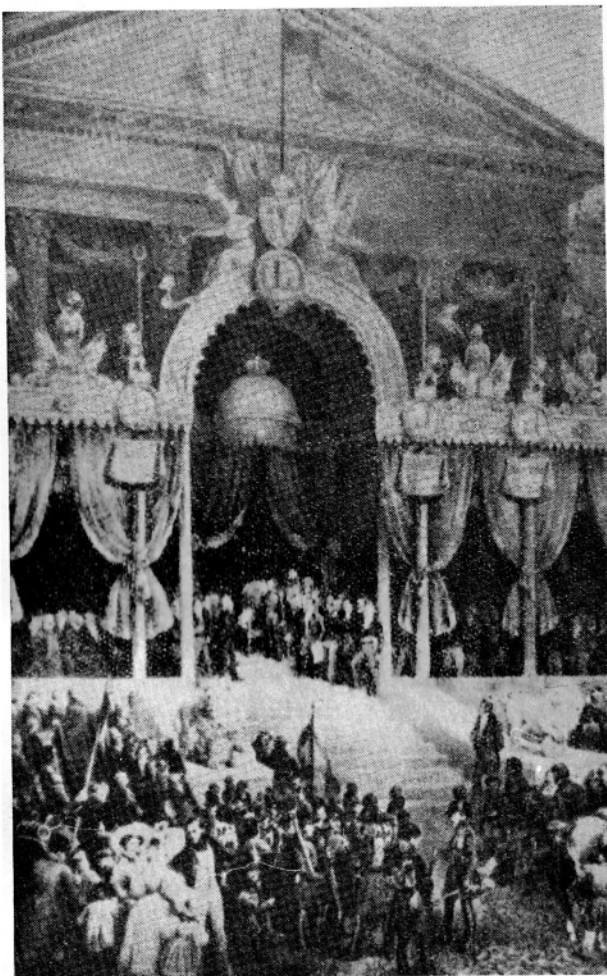
Eerste Koningin der Belgen

*Prinses Louise-Marie Thérèse Caroline Isabelle van Orléans
(oudste dochter van Louis Philippe, koning van Frankrijk).*

Geboren te Palermo, 1812.
Kinderen : Leopold (later Koning Leopold II).
 Filip (later vader van Albert I).
 Charlotte.
Gestorven te Oostende, 1850.

*Inhuldiging van Leopold I op het Koninklijke Plein te Brussel
(21 Juli 1831).*

« ... De blauwe kiel van de vrijwilligers verving boven de troon de heraldieke wapenschilden. Leopold, in uniform van luitenant-generaal van het Belgisch leger, werd door de leden van het Congres ontvangen, waar hij eerst het neerleggen van de machten door de Regent aanhoorde. Dan werd hem de Grondwet voorgelezen. Hij bezwoer ze: een salvo van honderd en één kanonschoten maakte het volk kund, dat het een koning had. Hij besteedte vervolgens de troon met een distinctie in zijn optreden

en een kalme, die de soevereiniteit deden uitkomen welke de natie hem zoëven toevertrouwd had.

« Belg door uw aanneming », zei hij met zijn trage en diepe stem, « zal het voor mij eveneens als wet gelden, het steeds door mijn politiek te zijn. »

Eindelijk vrij... een land en een Koning!

Ons land was dus eindelijk zelfstandig. Weg de overheersing van vreemde mogendheden. De naam en het grondgebied « België » verscheen voor het eerst op de landkaart.

En een tijdperk van vooruitgang brak aan!

Stilaan verdrongen de machines de handenarbeid. En al ontstond hierdoor een gedeeltelijke werkloosheid, dan zal toch ook niemand kunnen ontkennen, dat de machines ook vele voordelen brachten: nieuwe industrieën om deze machines te vervaardigen, goedkopere voortbrengst der produkten, enz...

Grote fabrieken rezen daarom uit de grond en de vroegere handenarbeiders zochten hierin een nieuwe werkkring.

Vooraf de toepassing van de stoomkracht bracht vele nieuwigheden.

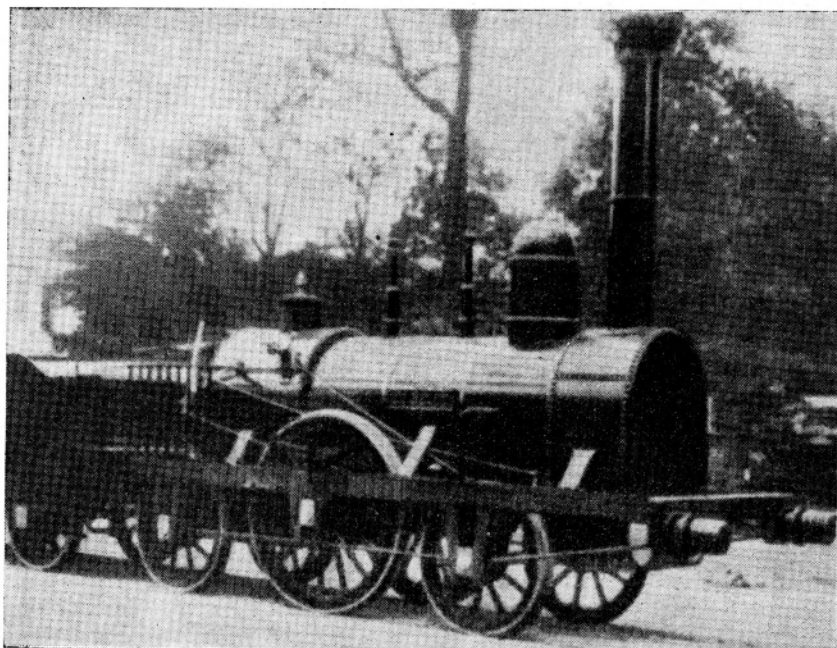
In 1835 reed tussen Brussel en Mechelen de eerste spoorlijn van het vasteland.

En de eieren zullen als eierkoek aankomen...

Bij het bespreken van het wetsontwerp tot invoering van deze spoorlijn, waren vele volksvertegenwoordigers niet met deze proef ingenomen.

Er werd zelfs hartelijk gelachen, toen op zeker ogenblik een rede naar uitriep: « De melk, die wij per spoor zullen vervoeren, zal door het schudden bij haar aankomst botermelk worden zijn. »

Anderen betwistten het nut van de spoorwegen voor de landbouw. Weer anderen wezen op het vele vruchtbare land, dat zou moeten opgeofferd worden, om de spoorstaven te leggen. Nog anderen hadden schrik voor hun broodwinning (schippers, boottrekkers, enz...) Doch niets zou baten, de spoorlijn kwam er.

Op 5 mei 1835 stonden te Brussel 3 treinen klaar. Koning Leopold I was persoonlijk aanwezig... en 5 kanonschoten gaven het sein tot vertrekken.

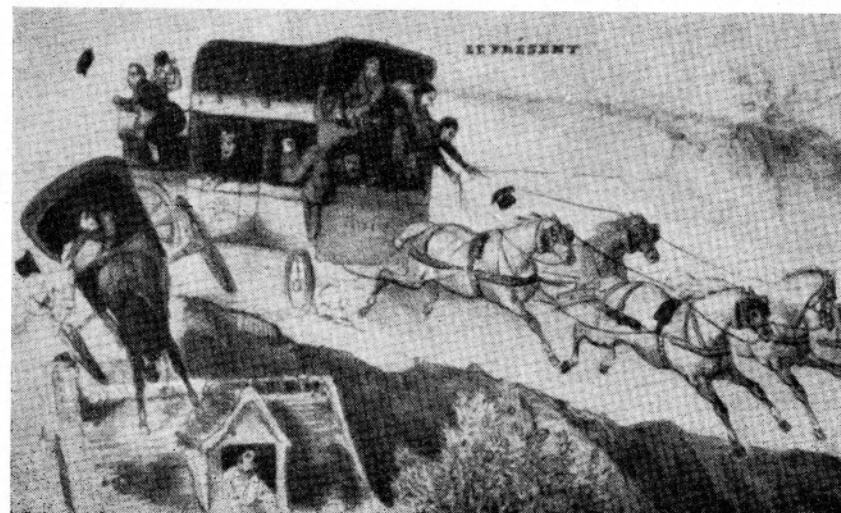
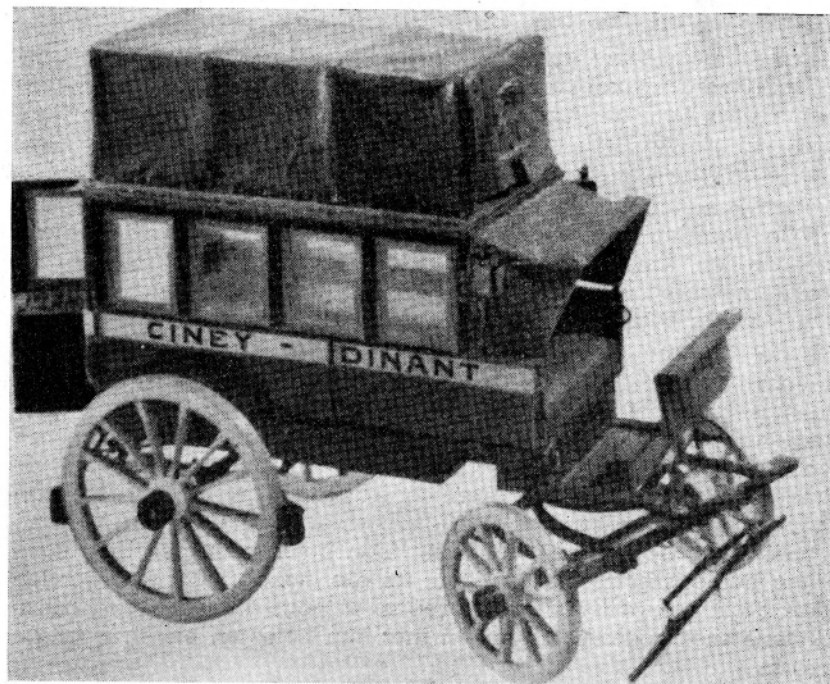
De reis Brussel-Mechelen duurde 45 minuten (nu 15 minuten). Voordien werden post en reizigers bijna uitsluitend vervoerd met de postwagens. Hierbij dient opgemerkt, dat toen de brieven nog geen postzegels droegen. Men betaalde gewoon de vrachtprijs, wanneer men de brief ontving. Het gebruik der postzegels kwam eerst in 1848 uit Engeland overgewaaid.

Van de diligence zaliger gesproken

Tot bij de opkomst van de spoorwegen hield het transport van de burgers gelijke tred met dat van de postzakken en colli van alle slag!

Maar de omwenteling werd slechts dan voltrokken, toen in plaats van haver, kolen werden verbruikt.

De postkoetsen waren overgrote houten voertuigen, op 4 wielen en met berries, waarin 8 tot 10 personen gezeten konden plaats

nemen, met inbegrip van de twee zitplaatsen van achter en tegen de portieren. Lederen gordijnen vervingen de spiegelruit en het geheel werd overdekt met een dekkleed. Acht paarden waren soms nodig, om die zware koets te doen bollen.

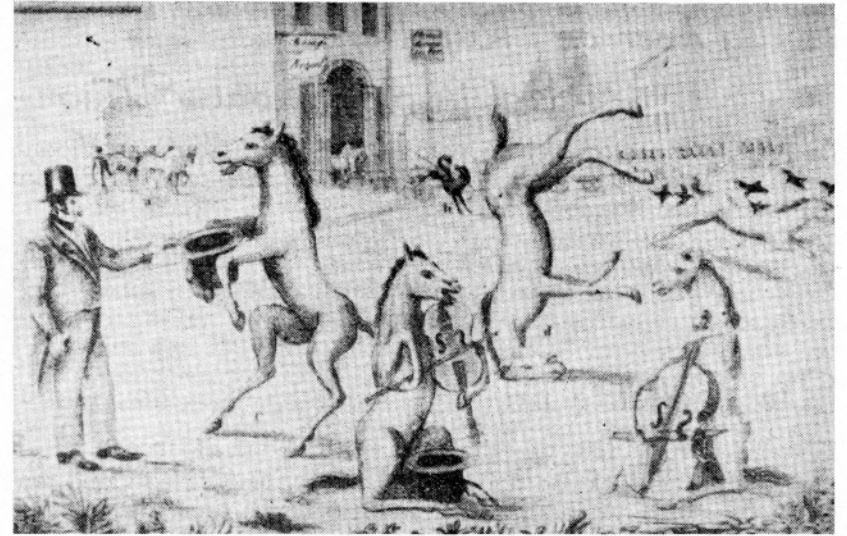
Hoe het er binnen soms toeging wordt kenschetsend door een toenmalige reiziger verteld: « Men stapt in en wordt mee opgehoopt. Een hoopgevende zweepslag vanwege de voerder brengt er de paarden toe een wanhopige poging te wagen de kar te doen rollen. Kinderen spatten uit elkaar en honden blaffen. Er komt beweging in, doch 30 meter verder slaat de wagen om. Al de reizigers beginnen te vloeken. Met grote moeite krijgt men de wagen opnieuw recht... » enz... enz...

Mensen die het druk hadden of het beter konden betalen, reisden toen te paard of per « carrosse particulier ».

Indien men zich rekenschap geeft, dat de drukte in de diligences postkoetsen zo was, dat bij het uitstappen, een reiziger aan de andere « zijn been of zijn arm terug vroeg » en dat er 12 uren nodig waren voor een reisje van Brussel naar Gent en 36 uren van Brussel naar Parijs, dan kan men beter begrijpen, hoe sommige humoristische plaatsnijders uit die tijd de reizigers voorstelden als knorrepotten. In 1914 reden er nog diligences op onze buitens: ze brachten boerinnen met hun boter en eieren naar de markt.

Spotprent uit de tijd dat er voor het eerst sprake was van de toepassing der stoomkracht voor het vervoer.

Werkloze handen... werkloze poten (spotprent).

En wat zou er met de paarden van de postkoetsen geworden na het aanleggen der spoorwegen?

Moesten deze nieuwe, toekomstige werklozen met musiceren hun brood gaan verdienen langs de straat, zoals een spotprent van toen voorstelde?

De arbeidersklasse in nood!

Van 1843 tot 1847 doorworstelde ons land een geweldige crisis (400.000 werklozen), deels te wijten aan de opkomst der machines en deels aan het verlies van een groot afzetgebied (Holland). Het was voor de werkende klasse een zware tijd. Ze aten alleen maar aardappelen en roggebrood. Alleen 's Zondags werd een stukje vlees genomen. De « kamer » in een kazerne of het « krot-huisje » druiste in tegen de meest elementaire beginselen der hygiëne. Om steenkolen en zeep te sparen, wasten de vrouwen uit de Borinage de klederen van hun familie in het warme water, dat uit de pompmachines der kolenmijnen liep.

Brug over de Rupel en...

Bal in ons lokaal «Union»

De Prinsen Leopold (later Leopold II) en Philip (Graaf van Vlaanderen en later vader van Albert I) namen deel aan het Bal in het lokaal der Harmonie in 1853.

Zij openden dit dansfeest met de Dames van de Burgemeesters van Boom en Willebroek.

De Schelde vrij!

Eindelijk werd in 1863 de scheldetol van Holland afgekocht.

Hiermee verviel ook de laatste band met Noord-Nederland en ging ons kleine Vaderland een grote toekomst tegemoet.

En ook volle aandacht voor ons onderwijs

Na de revolutie verkeerde het onderwijs in een hoge graad van verwaarlozing. Verschillende wetten brachten hierin een gedeeltelijke verbetering.

In 1835 werden 4 Hogescholen opgericht met het Frans als voertaal. (Leuven, Gent, Luik en Brussel).

In 1842 kreeg elke gemeente de verplichting 1 school te bezitten of op te richten.

In 1850 werd besloten tot de nieuwe oprichting van 10 athenea en 50 middelbare jongensscholen.

Ook de Uitvinders

hadden vruchtbare inspiratie

Voor onze hedendaagse jeugd is het voorzeker interessant te vernemen, op welke data sommige op heden onmisbare voorwerpen in België werden toegepast of ingevoerd.

1838... ijzeren schepen dreven op het water.

1839... het fotoestel.

1840... de naaimachine.

1841... het elektrisch licht.

1850... de telegraaf.

1861... de telefoon.

Kultureel was ons volk echter diep gevallen tengevolge van de vele onlusten. Daarenboven werd de taal der Vlamingen voortdurend vernederd.

Des te meer verheugend was daarom de stichting van het Willemfonds in 1851 (25 jaar later gevolgd door deze van het Davidsfonds). Honderden afdelingen van deze twee kulturele verenigingen trokken ten strijde tegen al de striemende onrechtvaardigheden; zij haalden uit de verroeste koffers de vergeelde wetten; schudden van de aangegane verbintenissen het stof en de spinnewebben en ze kittelden de verstramde leden van die heren, die lui en vadsig de vreemde geur van verbastering opsnoeven.

Zo was daar die wet van 1 juni 1850 op het middelbaar onderwijs. Deze wet bepaalde, dat in de athenea en middelbare scholen van het Vlaamse land, de Nederlandse taal even grondig zou aangeleerd worden als de Franse. Tenminste... zo stond het geschreven. Maar wat gebeurde er? Alle leervakken werden in het Frans onderwezen en aan de studie van de Franse taal werden driemaal meer uren besteed dan aan de Nederlandse. In de 1e en in de 2e Latijnse klassen kreeg onze taal slechts 1 uur in de week. In de rhetorica werd ze niet meer aangeleerd.

Gelukkig deed ook in die periode Hendrik Conscience met zijn «Leeuw van Vlaanderen» de oude Vlaamse fierheid een weinig herleven. HIJ LEERDE ZIJN VOLK LEZEN!

Dood van Leopold I

Sinds 1862 leed de koning aan de steen. Hij onderging verscheidene operaties en zijn karakter verbitterde. Op een tijdelijke verbetering volgde in 1865 een bloedsaandrang naar de hersenen.

Op 10 december blies hij de laatste adem uit in het kasteel te Laken. Zijn begrafenis op 16 december was even ontroerend als zijn troonsbestijging was geweest.

De toekomst, die zoveel tronen zou zien vallen, zou de stevigheid van de zijne bevestigen.

Een Papierfabriek te Willebroek

De Heer Louis De Naeyer, wonende te Lebbeke, kiest Willebroek uit, om een papierfabriek te bouwen, dewelke stilaan uitgroeide tot de grootste van België.

De gunstige gevolgen waren veelvuldig:

- a) veel werkvolk — veel verteer;
- b) aangroei bevolking;
- c) inrichten van eigen avondlessen;
- d) nog andere fabrieken kwamen zich vestigen.

De Heer Louis De Naeyer, in de eerste plaats, dient dus dank gezegd voor de snelle opbloei van onze gemeente: had hij zijn fabriek elders gebouwd, zouden de anderen niet gevolgd zijn en was onze gemeente de kleine landbouwgemeente gebleven.

Later in 1910 bezocht zelfs een Chinese afvaardiging onze gemeente, ter bestudering der alhier gemaakte stoomketels.

Bovenstaande foto werd genomen in de hovingen der Firma De Naeyer.

In het midden Mevr. De Naeyer, met naast zich de onderkoning van China (in nationale klederdracht).

Willebroek, huldigt en dankt De Heer Louis De Naeyer

De vernuftige nijveraar, die te Willebroek de grootste papierfabriek van België bouwde (1860).

Hij herchiep onze landbouwgemeente in een groot nijverheidscentrum.

Was Burgemeester van Willebroek van 1885 tot 1902.

Het hierboven afgebeeld standbeeld, ingehuldigd in 1905, staat rechtover de « Kinderkribbe » op de Mechelse steenweg.

Tweede Koning der Belgen

Leopold-Lodewijk-Philips-Maria-Victor.

Geboren te Brussel op 9 April 1835.
Zoon van Leopold I.
Huwde met Maria-Hendrika (Aartshertogin van Oostenrijk).
Volgde zijn vader op in 1865 als Leopold II.
Gestorven te Laken in 1909.

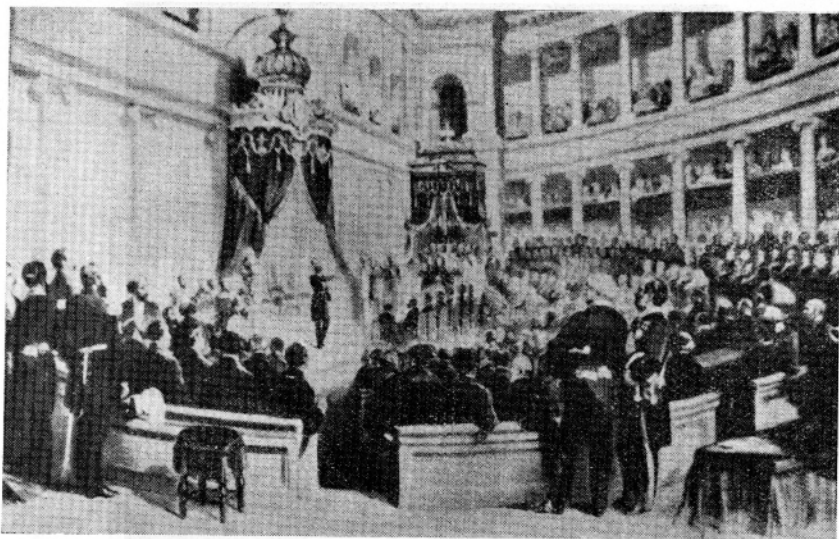
Tweede Koningin der Belgen

*Maria-Henriette-Anna
(Aartshertogin van Oostenrijk).*

Geboren te Budapest in 1836.
Kinderen :
Prinsessen : Louisa, Stefanie, Clementina.
Prins : Leopold.
Gestorven te Spa in 1902.

Ik zweer de wetten...

En reeds dadelijk... zucht naar expansie

Daar bij zijn troonsbestijging zich een economische expansie begon te ontwikkelen, was het zijn wens, dat ook België zijn deelje zou bijdragen tot de ontginning van de aardbodem. Hij zag groot en kon niet dulden, dat een overbevolkt gebied, dat geldkrachtig was en rijk aan vitaliteit, ter plaatse zou blijven huppelen, terwijl buiten de grenzen grootse gebieden gewonnen en ontgonnen werden.

En ondanks een algemene miskenning en een ongehoorde ongeestigheid van het toenmalig Parlement, bleef hij volharden in zijn groot Geloof.

En voor het eerst... Kongo ter sprake

Na eerst zijn aandacht gewijd te hebben aan de Philippijnse Eilanden en China gaat zijn volle interesse naar de ontdekkingsreizen in Centraal-Afrika. Zij brachten onmetelijke gebieden aan

het licht, waarvan de geheimzinnigheid de aantrekkingskracht nog verhoogde. Wie behoorde deze gebieden?

Aan niemand... of aan hem, die er het eerst zijn vlag zou planten!

Een Internationale Conferentie te Brussel samengeropen, verried niets van persoonlijke of nationale oogmerken. De ganse instelling ging door als een menslievend werk.

De Internationale Afrikaanse Vereniging, die daar werd gevormd, werd natuurlijk onder het Voorzitterschap gesteld van de edele Vorst, die het eerst op dit idee was gekomen. Het vervolg kunnen wij zeer kort resumeren:

1877 — Leopold II zendt de ontdekkingsreiziger Stanley naar Kongo

DOEL — Afschaffen van slavenhandel
Een nieuw afzetgebied vinden.

1885 — Congres van de 14 mogendheden te Berlijn.

BESLUIT — Kongo is een onafhankelijke Staat
Leopold is Souverein.

En hoe kwam Kongo dan aan België?

Maar naar gelang de beweging in Kongo met sukses werd be kroond, drong een definitieve financiële regeling zich op. De koninklijke schatkist en de civiele lijst konden de last niet langer dragen. Internationale bankiers in de zaak mengen, zou nadelige gevolgen kunnen hebben. Koning Leopold II zag maar één redmiddel: Kongo toen reeds aan België schenken.

In 1890 maakte hij daarom zijn testament bekend. De Kamers stemden er in toe, een som van 25 miljoen voor te schieten met als enige voorwaarde:

- a) ofwel binnen 10 jaar de som terugbetalen,
- b) ofwel Kongo laten annexeren.

Maar trots alles stapelden de moeilijkheden zich op. Zelfs in eigen land kreeg Leopold II vinnige kritiek.

En zie... toen de nood het grootst was... kwam de redding!

Kongo, dat tot op dit ogenblik veel geld kostte, begon een rendend rijk te worden, dank zij de spoorwegen en de caoutchoucteelt.

De koning kon zich hierdoor vrij maken van zijn geldzorgen en zijn onderneming ging een toppunt van voorspoed tegemoet.

En in 1908 kwam Kongo aan België!

Leopoldstad in 1884.

Moderne, gerieflijke gebouwen, brede wegen, lichte terrassen en de nieuwste Amerikaanse auto's: dat is het centrum van Leopoldstad, waar het hart van het zakenleven klopt. En zaken doet men hier in een bijna Amerikaans tempo want Kongo en Roenda-Oeroendi vormen een gebied waarvan de rijkdommen maar ten dele in exploitatie zijn gebracht. Hier ligt een toekomst voor de man, die er uittrekt en van aanpakken weet.

Even wijzen op de Frans-Duitse oorlog (1870)

Van in het begin had de regering van Leopold II krachtadig de neutraliteit afgekondigd en ons leger bewaakte de grenzen. Gelukkig eerbiedigden de beide oorlogvoerende landen onze onzijdigheid.

En reeds een 50-jarig bestaan !

De huidige generatie kan zich onmogelijk voorstellen, welk gevoel zich moet hebben meester gemaakt van alle Belgen, wanneer in 1880 de herdenking plaats had van het 50-jarig bestaan der Onafhankelijkheid.

In 1905 vierde België op schitterende wijze het 75-jarig bestaan met een Wereldtentoonstelling te Luik.

De Beschaving tijdens deze Regering

De uitbouw van de grootnijverheid (reeds begonnen onder Leopold I) ging onverdroten voort. De stoomtuigen en daarna de gas- en elektrische motoren deden hun verschijning.

Het wegennet werd gedurig verbeterd en de havens van Antwerpen, Brugge en Oostende werden aanzienlijk vergroot. In 1907 ontstond de zeehaven van Zeebrugge.

De ontdekking van het kolenbekken in de Kempen opende nieuwe horizons voor vele werklieden.

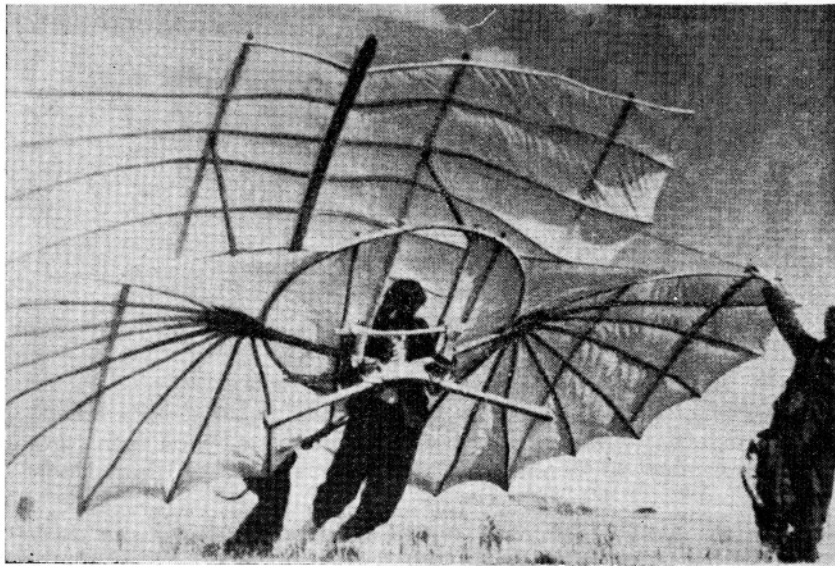
De uitbreiding van de nijverheid gebeurde echter zo snel, dat de landbouwbevolking tot de helft verminderde. Indien de boeren dachten, dat de veldarbeid niet lonend meer was, trok de verlokkelijke stad hen onweerstaanbaar aan.

In Vlaanderen, waar de landbouw overheerste, was een grote uitwijking naar de Verenigde Staten en de fabrieken van Noord-Frankrijk.

In 1878 werd de Afdamming van de Gileppe gebouwd, om de lakennijverheid van Verviers in het droge jaargetijde van het nodige water te kunnen voorzien.

Mensen in de lucht

Er was eens... Het begint als een sprookje, dat zich afspeelt om het midden der voorgaande eeuw, in een klein dorpje in het Zuiden. In dat dorpje woonde een jongen van veertien jaar, die zijn ouders veel kommer bezorgde. De jongen versmaadde inderdaad alle gewone spelen, om zich alleen met levend speelgoed bezig te houden. Hij droomde maar steeds van vliegende diertjes en dacht duizenden listen uit om de aalvlugge zwaluwen te vangen. Zijn kameraadjes lachten om hem, toen hij vertelde, dat hij de vleugels van deze diertjes bestuderen wou. Op zekere dag kroop hij op de rommelige zolder en maakte zich een vogelkledij. De vleugels werden uit een afgedragen jas gesneden, die hij verstelde en ruimer maakte, door er enkele meters glanzijde aan toe te voegen. Nu ontbraken nog twee bezemstelen, waaraan hij het zeilwerk wou vastmaken en die, met uitgestrekte armen, in de hand moesten worden gehouden. In het midden van de nacht begaf hij zich, zo aangetakeld, naar de rand van de steile zee kust, waar de wind huilde en het onweer raasde. Een rukwind hief hem enkele centimeters boven de grond... toen werd hij bang en holde als een bezetene naar huis. Deze jongen was Clement Ader. Toen hij 50 jaar oud was, vloog Ader voor de eerste maal. Te dien tijde leefden te Dayton twee broers: Wilbur en Orville Wright.

Het zweeftoestel van Otto Lilientall.

De tweedekker van de gebroeders Wright in het kamp van Auvours.

Voor het samenstellen van hun tweedekker hadden deze gebroeders zich laten leiden door de zweefpogingen van de Duitser Otto Lilientall.

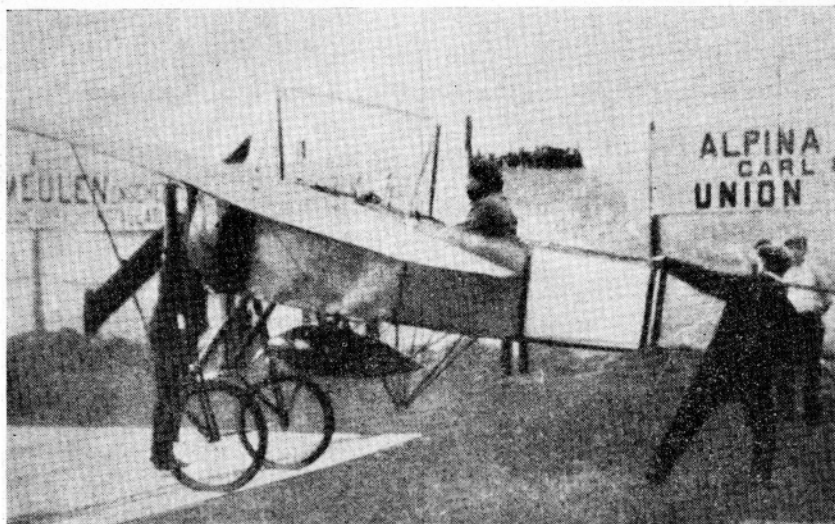
In 1909 stak Louis Blériot het kanaal over... **de lucht was overwonnen.**

De Antwerpse duivel - Jan Olieslagers

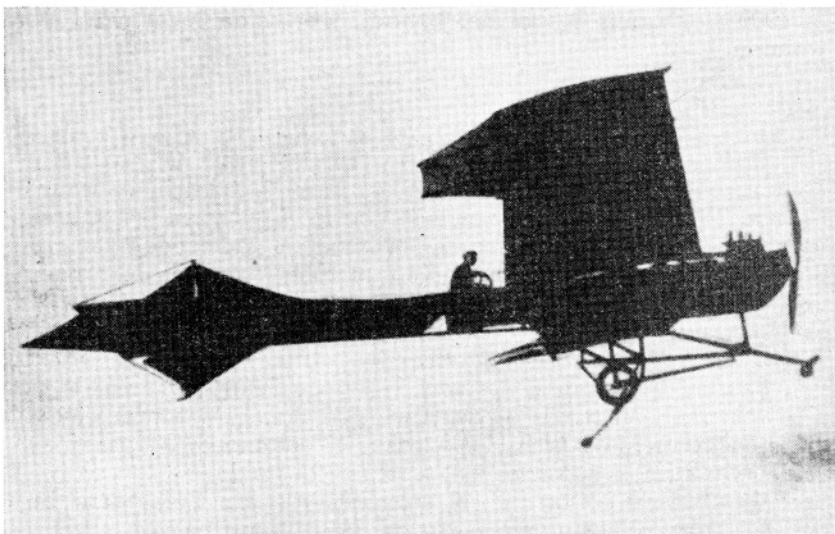
En ook ons kleine Vaderland had van in het begin zijn luchthelden. Zo trad tijdens een luchtmeting te Antwerpen Jan Olieslagers in het brandpunt der belangstelling. Hij had reeds over gans Europa bekendheid verworven als motorfiets-renner en men noemde hem de « Antwerpse Duivel ».

Jan's debuut was echter niet al te schitterend, want hij raakte met zijn toestel in de boomtakken verward. Toen prins ALBERT van België Jan kwam begroeten, vroeg de Prins hem wat er nodig was, om een goed piloot te worden. Jan antwoordde, terwijl hij op zijn vernield vliegtuig wees: « Veel moed, Monseigneur, veel geduld en... zoals ge ziet... ook veel geld! »

Toen in 1914 de oorlog uitbrak telegrafeerde Jan Oieslagers, burgerlijk vliegtuigbestuurder, naar de Heer Minister van Oorlog: « Ben ter beschikking van mijn Koning en mijn Vaderland met mijn vliegtuigen, mijn personeel en mijn auto's. » Vier jaar lang cirkelden menselijke vogels door de hemel van Europa, die in brand stond.

Jan Olieslagers verbeterde het wereldrecord van lange afstand (7,18 u.) te Kiewit-Hasselt in 1911.

De eendekker « Antoinette » waarmee Hubert Latham poogde over het Kanaal te vliegen, enkele dagen vóór Blériot.

Bij de Boomse duivel .. Ed. Roofthoof

Ik had onlangs het grote genoegen een vraaggesprek te mogen afnemen van de Heer Eduard Roofthoof, kunstsmid te Boom, maar die ook naam verwierf als renner en als... vlieger! Luister maar even:

De kalender wijst 1908. De dagbladen roemen in ellenlange kolommen de pogingen van bekende vliegers als : Blériot, Latham, enz...

De onrustige geest van onze kunstsmid kon ook aan deze wekroep niet weerstaan, en hij trok naar het vliegveld in de nabijheid van Reims.

Hij ging recht op Blériot af en vroeg « Kan ik hier leren vliegen ? » Dat was inderdaad mogelijk, maar...

a) prijs: 2.000 F per maand.

(ter vgl. jaarwedde van een toenmalig bureelhoofd: 1200 F).

b) risico: indien ik de maand Juni voor mijn leerperiode koos en het regende of waaide die ganse maand, dan was de leerperiode voorbij en het geld verloren, zelfs zonder dat het leertoestel was omhooggegaan.

c) de aangebrachte schade moest integraal door mij vergoed worden. (de prijs van een toestel: 14.000 F).

Deze prijs vond ik te hoog, en ik kocht daarom te Parijs bij Anzani een motor en andere onderdelen. Te Boom stak ik daarop zelf een vliegtuig in mekaar uit buizen. Het ganse toestel kostte me 5.000 F.

Dit tuig werd dan later naar het vliegplein van Baron de Caters gevoerd te St. Job in 't Goor. Ed. Roofthoof stapte er in, steeg, vloog en daalde behouden neer... Hij was hierdoor de eerste Belg, die met een vliegtuig van eigen bouw en vinding was opgestegen.

En zo vertelde hij dan nog over een vliegfeest te Brugge, waar men, vooraleer te kunnen opstijgen, van de omliggende bomen een zestal moest afzagen, om een ruimte in het dichte gebladerte te maken.

Hij sprak over zijn ongeval, ten gevolge van een te bruuske beweging aan het stuur, waardoor zijn kist zijlings naar beneden schoot. Op een meter of vier van de grond waagde hij dan de sprong, die zijn leven redde; de plaats waar hij had gezeten was totaal ingedrukt.

Dit was het einde... het was te gevaarlijk en daarbij... hij had een vrouw en drie kinderen.

Ook Willebroek had zijn luchtponier in de persoon van Arthur Peeters.

Nieuwe wetten...

De koning bekrachtigt ook verschillende wetten :

1887 — Wet op de Zondagsrust.

1889 — Wet op de arbeid van vrouwen en kinderen.

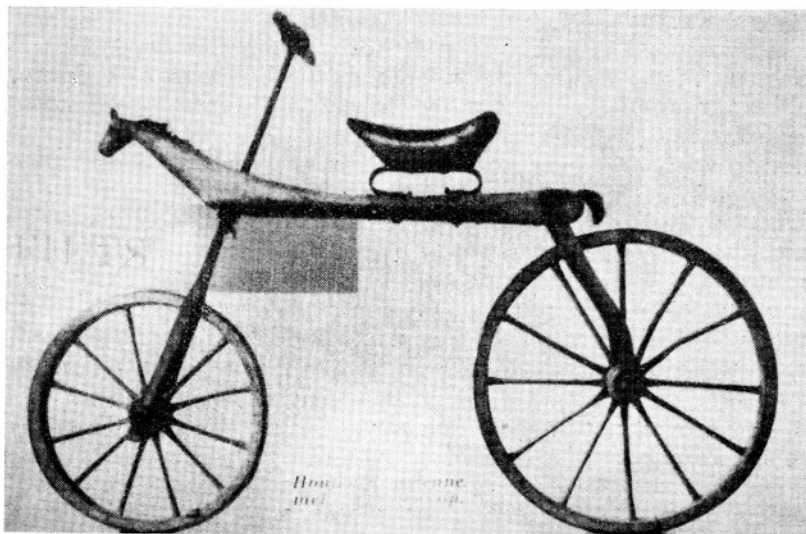
1893 — Algemeen stemrecht.

1909 — Loting afgeschaft.

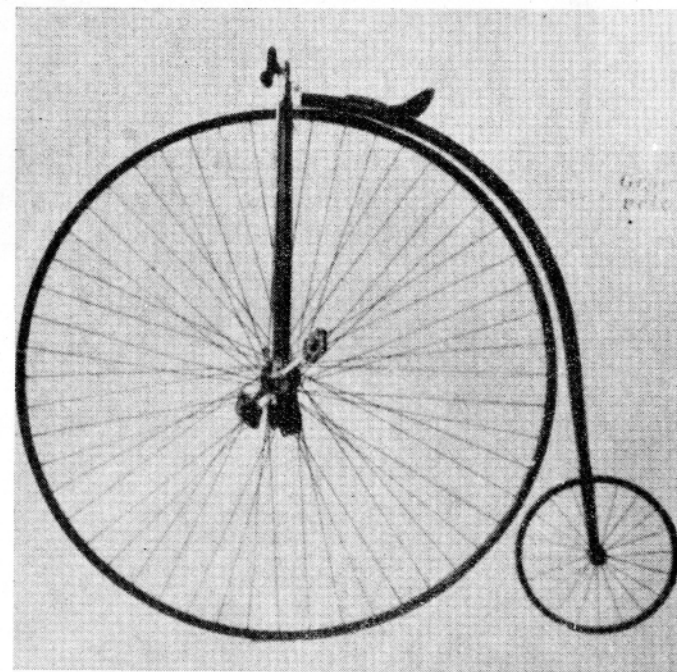
Vooraf het vervoer ondergaat een grote modernisatie :
stoomtram vervangt ouderwetse diligence,
in de steden rijden paardentrams,
verschijning van de fiets... motorrijwielen en auto's.

Ook werd er meer gestreefd naar huiselijk confort :
de kachels verdrongen de haardvuren,
gas- en electrisch licht verdrongen petroleum en olielampen,
de steenkolen verdrongen het hout als brandstof.

OM SAMEN TE VATTEN en te besluiten, mogen wij zeggen, dat
de lichtzijden veel groter waren dan de schaduwkanten.

Houten draisienne (loopwiel) met paardekop.

Grootwielige velocipède.

1817... gans in hout.

1826... ijzeren spaken en velgen.

1834... platte rubber.

1845... luchtbanden.

1868... kogellager.

1886... pedaleigenschappen.

En de schilderachtige voorouders van onze fietsen vermenigvuldigden zich.

Het fietsen werd een mode.

De wegen naar buiten waren op de feestdagen propvol. De eerste wielervedstrijden grepen plaats, de eeuw van de SPORT was begonnen.

Dit was het begin... waar zullen we eindigen ?

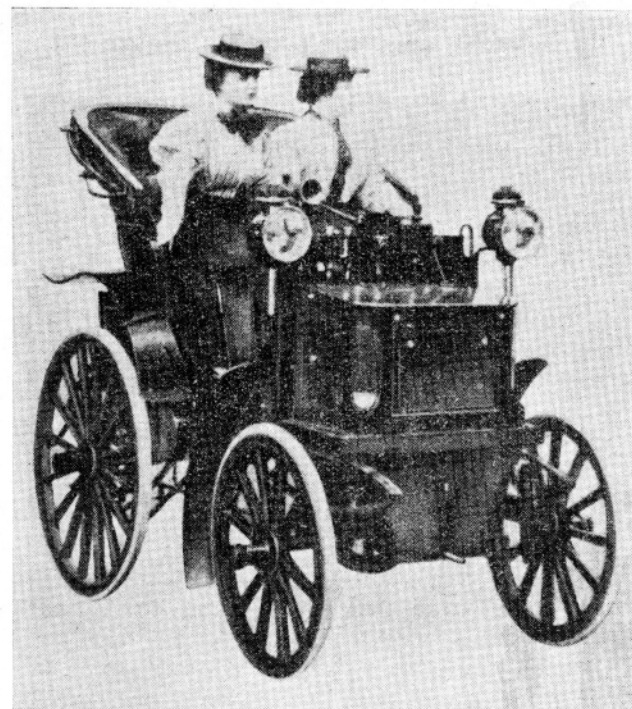

Velokoers te Leuven in 1886.

De grote revolutie op het gebied van het wiel in verband met het wegtransport zou echter weldra het licht zien.

In 1888, met de verbetering van de luchtband, maakte de grotere soepelheid van het wiel het mogelijk de vereiste kracht om het voertuig in beweging te brengen gevoelig te verminderen, en... het lawaai merklijk te temperen.

Nu nog zoekt men voortdurend naar nieuwe mogelijkheden tot verbetering.

Luxe-auto van 60 jaar geleden (1896) met luchtbanden.

Dood van Leopold II

Op 17 december 1909, de verjaardag van zijn inhuldiging, overleed Leopold II te Laken. De vele tegenkantingen van ondankbare instanties hadden hem ten laatste verbitterd.

Vele gebeurtenissen hadden hem in zijn trots gekrenkt. Dit blijkt duidelijk uit deze regels van zijn testament: « Ik wens in de vroege morgen begraven te worden, zonder de minste praal. Mijn neef Albert en de leden van mijn huis uitgezonderd, verbied ik, dat mijn stoffelijk overschot gevolgd worde. »

Zijn laatste levensjaar zou nochtans veel goedmaken.

De eerste Minister bracht hem op zijn sterfbed de wettekst (afschaffing loting), waarvoor hij gestreden had, ter ondertekening. Nadat hij zijn handtekening onderaan de wet plaatste, sloot hij de ogen: « De koning is tevreden, » zei hij.

Wellicht waren deze woorden de verzoening met zijn volk.

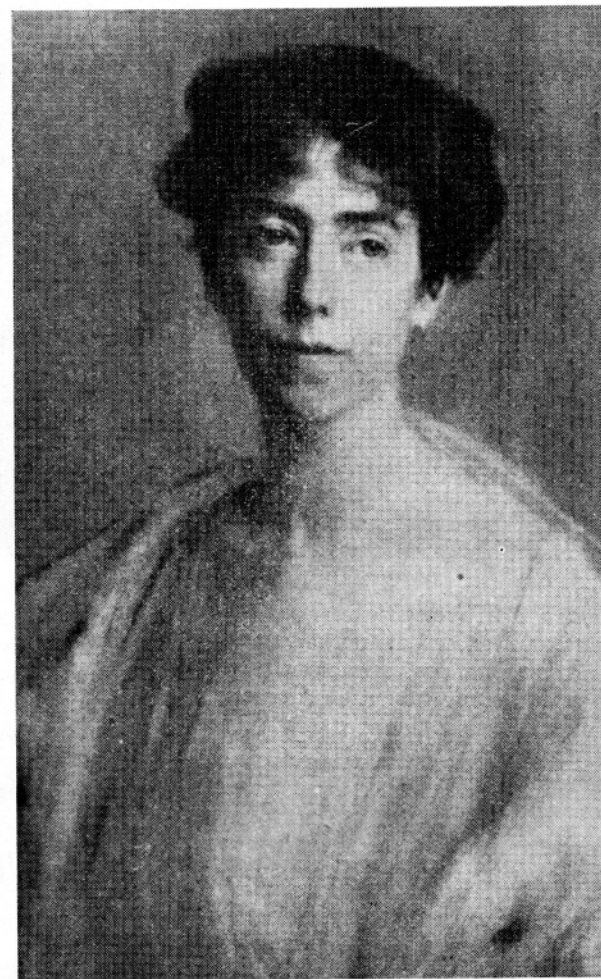
Derde Koning der Belgen

Koning Albert I.

Geboren te Brussel op 8 April 1875.
2e zoon van de Graaf van Vlaanderen (broeder van Leopold II) (zijn broeder Boudewijn stierf in 1891 — daarom hij troonopvolger).
Huwde met Prinses Elisabeth van Beieren in 1900.
Volgt Leopold II op in 1909.
Jammerlijk verongelukt te Marche-les-Dames op 17 Februari 1934.

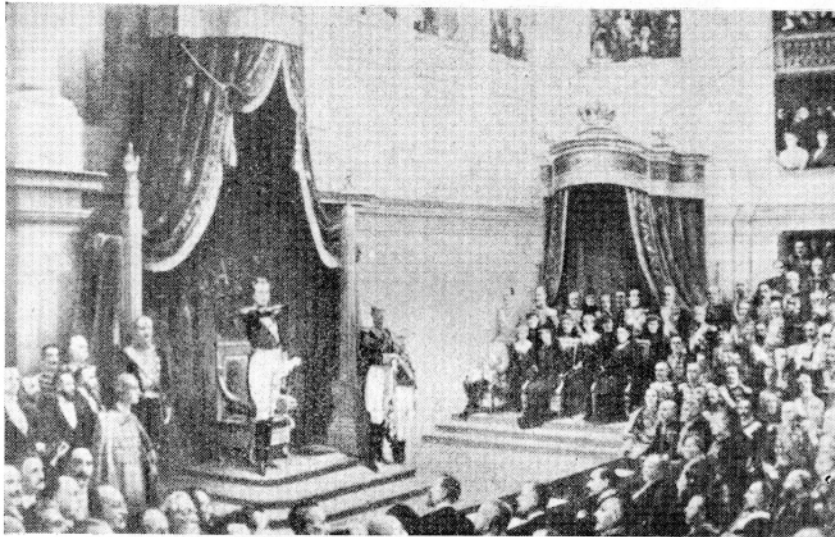
Derde Koningin der Belgen

Elizabeth-Gabrielle-Valérie-Marie.

Geboren te Possenhoven in 1876.
Kinderen uit het huwelijk met Albert I:
Prins Leopold (later Leopold III).
Prins Karel.
Prinses Marie-José.

Ik zweer de wetten...

De enige zoon van Leopold II was in 1869 vroegtijdig gestorven. De broeder van Leopold II, de Graaf van Vlaanderen, was door de Grondwet als opvolger aangewezen. Deze Prins had echter afstand gedaan van de kroon ten voordele van zijn eerste zoon, Boudewijn. Deze stierf echter in 1891, zodat de tweede zoon, Albert troonopvolger was geworden.

Aan het bewind in moeilijke ogenblikken

Koning Albert I kwam aan het bewind op een zeer delicaat ogenblik. Twee grote blokken dreigden een wereldconflict te ontketenen. Hun wederzijdse belangen waren onverenigbaar en telkens kwamen zij in botsing bij het zoeken naar nieuwe afzetgebieden. Deze twee grote blokken waren :

Duitsland — Oostenrijk — Italië
en Frankrijk — Engeland en Rusland.

Voor België was de toestand niet rooskleurig ; zijn beschermers bevonden zich in twee kampen. Hoe kon men hier verbintenissen nakomen : vijandig... bevriend... en neutraal blijven ?

De grote wereldramp was onvermijdbaar, laten wij het verloop resumeren.

Mobilisatie... Oorlog... Vrede !

1. — De gespannen toestand tussen 2 grote blokken, werd hier-naast reeds aangehaald.
2. — De moord in Servië (nu Yougo-Slavië) op de Oostenrijkse troonopvolger deed het orkaan losbarsten boven Europa.
3. — Op 28 juli 1914 verklaarden de Oostenrijkers de oorlog aan Servië.
4. — Rusland wilde de Serviërs helpen en kwam ook in oorlog.
5. — Duitsland schaarde zich aan de zijde van Oostenrijk.
6. — Duitsland verklaarde op 1 augustus de oorlog aan Rusland.
op 2 augustus de oorlog aan Frankrijk.
7. — Frankrijk had zijn grondgebied, dat aan Duitsland grensde, geweldig versterkt.
8. — Om Frankrijk gemakkelijker te bevechten, vroeg daarom Duitsland op 2 augustus aan België een vrije doortocht van zijn troepen over ons grondgebied.
9. — Koning Albert I wees deze vraag kordaat af : « Een volk dat zijn bestaan verdedigt, kan niet sterven. » Hij steunde daarbij op het verdrag van 1839, waarbij door de grootmogendheden (waaronder Duitsland) de onafhankelijkheid van België werd gewaarborgd.
10. — De Duitsers noemden voormeld verdrag een « papieren vodje ». Nochtans zou later de kanselier verklaren : « De noodzaak kent geen wet, door de Belgische neutraliteit te schenden, hebben we slecht gehandeld. »
11. — Duitse soldaten overschreden onze grens op 4 augustus 1914.
12. — Engeland verklaarde Duitsland de oorlog.
13. — Ons grondgebied was het **SLAGVELD VAN EUROPA !**
14. — We herhalen de twee gevormde kampen :

Oostenrijk		Servië		Roemenië
Duitsland		Rusland		Italië
Turkijë	TEGEN	Frankrijk	LATER	Portugal
Bulgarië		België		Japan
		Engeland		Ver. Staten
15. — In België verdwenen de kleuren der politieke partijen. Alle twisten werden terzijde geschoven. Alleen de nationale drielkleur wapperde op ontelbare gebouwen. Bevlagd wachtte België op de naderende ramp.

De Duitse troepen overschreden op verschillende plaatsen onze grens. Hun eerste grote aanval ging tegen Luik. De forten hielden stand tot 16 augustus.

Onze soldaten vochten met een heldenmoed, maar moesten wijken naar Antwerpen.

Duitse legers vielen nu ook Frankrijk binnen, waar hevig werd gevochten. Ondertussen bestookte ons leger de vijandelijke kolonnen in de zijde. In Frankrijk opgehouden, verjoegen de Duitsers onze soldaten uit Antwerpen. Deze laatsten trokken zich terug op de IJzer. Hier bood het Belgisch leger een heldhaftige tegenstand. De IJzervlakte werd onder water gezet en talrijke moeilijkheden deden de Duitsers wijken.

De achtergebleven Belgen hadden gedurende 52 maanden de Duitse bezetting te verduren. Maar de wil om « te blijven » groeide zienderogen bij de ganse bevolking, niettegenstaande de beproevingen voortdurend toenamen. Gelukkig werd de liefdadigheid een vorm van vaderlandsliefde. Zeer vlug werden in gans het land liefdadigheidscentra opgericht.

De clandestiene pers had eveneens een groot aandeel in de zedelijke weerstand van de Natie. Deze lektuur werkte opmonterend: niet zozeer door de tekst maar wel door zijn bestaan zelf.

Toch kon niet worden vermeden, dat vooral in de lagere volksklassen honger werd geleden. Gelukkig dat de Verenigde Staten, Nederland en Spanje ons gedeeltelijk van voedsel voorzagen.

Belgische soldaten trekken zich terug tot in de IJzervlakte waar ze met heldenmoed ons Vaderland verdedigden.

In September 1918 begon het verlossend offensief.

Op 11 november vroegen de Duitsers een Wapenstilstand.

Op 22 november werd Koning Albert I en zijn soldaten te Brussel met uitbundige vreugde ontvangen.

Een vredesverdrag - Versailles (28 Juni 1919)

Drie voornaamste feiten dienen hier aangestipt:

1. — Duitsland werd verplicht de schade, die overal aangericht was, integraal te vergoeden.
2. — Ons grondgebied werd met Eupen en Malmedy vergroot.
3. — Ons werd eveneens het bestuur toevertrouwd over Ruanda en Urundi (twee provinciën van een Duitse kolonie in Afrika, door koloniale troepen veroverd.)

En dan... nooit geen oorlog meer !

Naast dit verdrag van Versailles werd de Volkenbond gesticht: 32 landen sloten aan (later nog 20).

Deze bond had tot DOEL:

1. — vreedzame regeling van mogelijke geschillen tussen twee landen of staten.
2. — zorgen voor internationale hulp (hongersnood, besmetting, natuurrampen, enz...)

Deze bond had in Geneve (Zwitserland) zijn zetel.

Wat erfde België van de oorlog ?

1. — 120.000 huizen vernield of beschadigd.
2. — 125.000 ha. bouwland vernield.
3. — 1500 km. spoorwegen onbruikbaar.
4. — veel schade aan de nijverheid.
5. — de nationale veestapel verloor de helft van zijn hoornvee... (2/3 varkens — 1/2 paarden — 35.000 schapen — 1.500.000 pluimvee).
6. — 1400 kunstwerken (bruggen, sluizen, tunnels, stations, enz...) beschadigd.
7. — hoeveel m. telefoondraad ???
8. — hoeveel schade aan telegraaf ???
9. — karren en auto's zijn volledig verdwenen.
10. — bevolking totaal verarmd.
11. — een staatsschuld van 4.000.000.000 F.

Het was merkwaardig hoe onze mensen, temidden van zoveel tegenspoed, hun zelfvertrouwen konden bewaren.

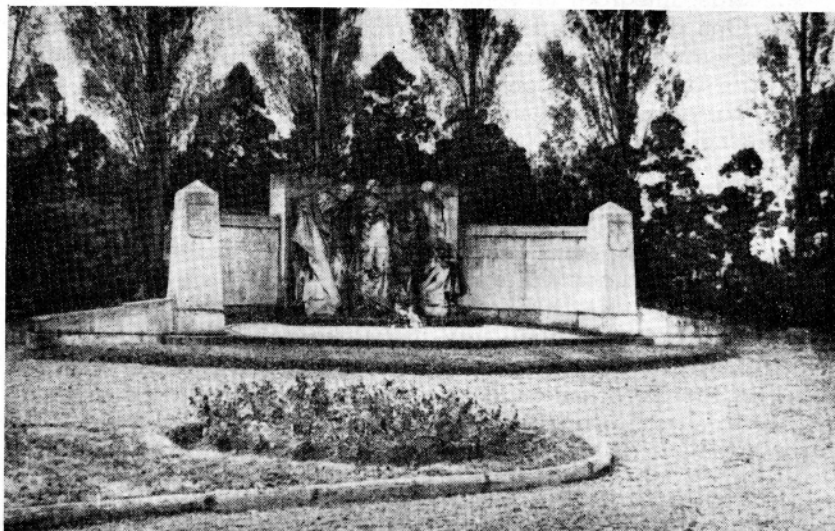
De Koninklijke Harmonie Ste Cecilia

Willebroek

Herdenkt allen

die vielen voor het Vaderland

1914 - 1918

Militairen

Boey Henri	De Maeyer Antoon	Somers Ferdinand
Borghys Emiel	De Maeyer Jozef	Somers Henri
Brandt Ferdinand	Eeraerts Florent	Steenackers Jan
Brems Louis	Flies Frans	Switters Louis
Brieven Willem	Gene Theodoor	Van Berckelaer Jozef
Claessens Alfons	Goossens Emiel	Van Cauteren Philemon
Crabbe Florent	Lauwers Jan	Van Damme Abdon
Daeninck Ferdinand	Leyers Jules	Van Himbeek Frans
Daes August	Maes Gerard	Van Reck Frans
Daleman Jan	Mees Jan	Van Roy Frans
De Boeck Rodolf-René	Merckx Henri	Van Steen Eduard
De Borger Henri	Meys Henri	Verbruggen Gerard
De Bruyn Arthur	Michiels André	Vermeiren Saturn
De Decker Isidoor	Sarens Frans	Wagemans Eduard
De Jonghe Alexander	Smedts Hubert	De Maeyer Jan

Burgers

Brak Eduard
De Kunst Louis
Gillis Jan
Laenes Egied
Lenaerts Louis en echtg.
De Weerd Francisca
Nauwelaerts Anna-Maria
Van den Heuvel Jozef
Van der Linden Louis
Van Huffel Louis
Weymiers Martha

Gedeporteerden

Brusselmans Louis
Franchaert Jozef
Lievens Frans
Reyntiens Joris
Schelkens Celest
Steenssens Alexander
Van der Auwera Frans
Van Steen Frans

Beschaving dezer Regering

Niet minder dan vier wereldtentoonstellingen deden de naam en faam van België doordringen tot in de verste uithoeken van de ganse wereld.

Brussel, Charleroi, Gent en Antwerpen waren gedurende maanden het kultureel en ekonomisch centrum van alle handeldrijvende landen.

In de kamers zagen nieuwe wetten het levenslicht, die vooral gericht waren op de vooruitgang van de arbeidende klas en de verdediging van het kind.

Uit die tijd dateren ondermeer :

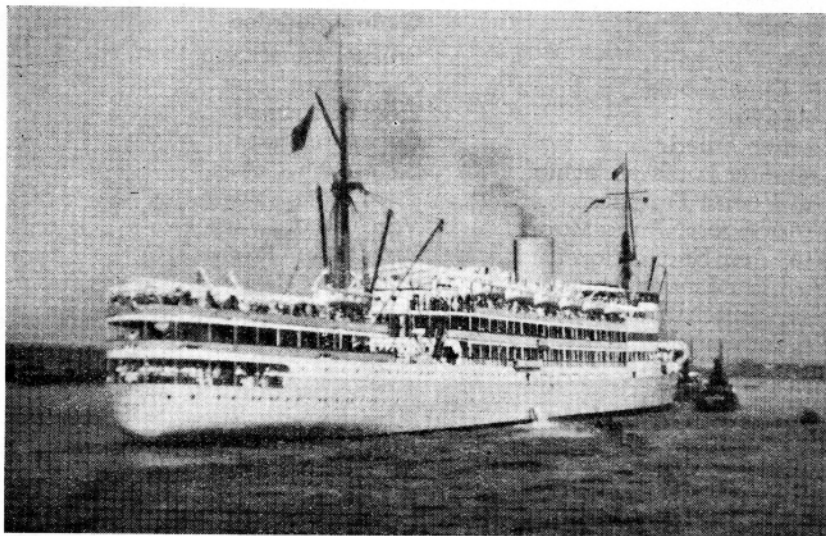
- de pensioenwet voor de mijnwerkers ;
- de wet op 't verplicht onderwijs tot 14 jaar ;
- de acht-uren-dag ;
- de pensioenwet... enz... enz...

Overall rezen grote fabrieken uit de grond : stoommachines verdwenen en werden vervangen door krachtige dynamo's, die de talrijke machines in beweging brachten.

De stijging der machines bracht onvermijdelijk stijging van de werkloosheid, waaraan gedeeltelijk werd verholpen door het verminderen van de arbeidsduur.

België is 100 jaar !

In 1930 vierde België zijn honderdjarig bestaan op een buitengewone, prachtige wijze. Het gaf bewijs van zijn levenskracht en zucht naar verdere uitbouw door de inrichting van twee schitterende wereldtentoonstellingen in Antwerpen en Luik.

De kongoboot « Alberville » bij zijn vertrek uit Antwerpen.

Wereldkrisis

In andere landen reeds begonnen in 1928, liet deze wereldkrisis zich in België eerst voelen na het jubeljaar 1930.

Grote werken

- 1933 — 2 tunnels onder de Schelde te Antwerpen ;
 - aanvang graven zeekanaal (Albertkanaal) dat het Luikse en de Kempen met Antwerpen verbindt ;
 - 1939 — Inhoudiging van dit kanaal ;
 - Tentoonstelling van het Water te Luik.
- Het uitzicht van de steden is wonderlijk veranderd:
- aardewegen maken plaats voor prachtige lanen ;
 - karren zonder paarden (auto's) ;
 - elektrische trams ;
 - straten verlicht (gas, later electriciteit) ;
 - ruime warenhuizen, waar men schrijft en rekt met machines ;
 - schouwburgen — bioscopen — hotels wedijveren in luxe ;
 - oprichting Torengedouw (Boerentoren) te Antwerpen ;
 - krotwoningen verdwijnen voor tuinvijken, blokwoningen ;
 - opkomst van het radiotoestel.

Dood van Albert I

Het was 17 februari 1934.

De verschrikkelijke mare ging als een wervelstorm door het ont-hutste land : Koning Albert is verongelukt.

Verwoed bergbeklimmer als hij was, oefende hij zijn geliefde sport meermaals in de omgeving van Namen.

Die ongeluksdag was hij er op uitgetrokken om rotsen te bestij-gen te Marche-les-Dames.

Toen hij niet terugkwam... en men ongerust aan de opzoeken was begonnen... werd eerst 's nachts zijn lichaam gevonden aan de voet van een rots.

De koude, zwijgzame rotsen... waren het sterfbed geworden van de KONING-SOLDAAT.

De begrafenis op Donderdag 22 februari greep plaats in tegen-woordigheid van een ontelbare massa Belgen, die allen weenden van andoening.

Vierde Koning der Belgen

Koning Leopold III.

Geboren te Brussel op 3 November 1901.
Zoon van Albert I.
Huwde met Prinses Astrid van Zweden op 10 November 1926.
Volgt Albert I op in 1934.
Hertrouwe met Liliane Baels (dochter van de Gouverneur van West-Vlaanderen).
Troonsafstand in 1951 ten voordele van zijn zoon Boudewijn I.

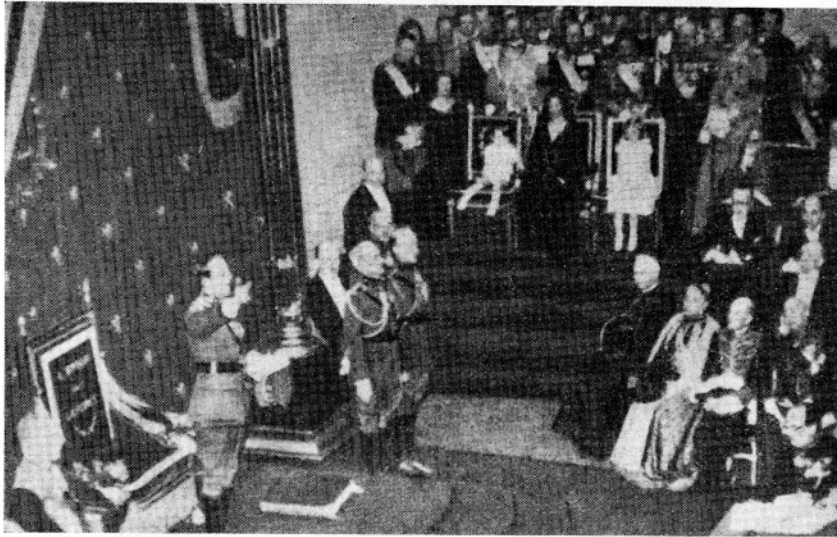
Vierde Koningin der Belgen

Astrid-Sophia-Louisa-Thyra.

Geboren te Stockholm in 1905.
Kinderen uit het huwelijk met Leopold III:
Prinses Josephine-Charlotte.
Prins Boudewijn — later Boudewijn I.
Prins Albert.
Jammerlijk verongelukt op 29 Augustus 1935 te Kussnacht.

Ik zweer de wetten...

Koning Leopold III legde de grondwettelijke eed af in beide landstalen. Zijn troonrede maakte een grote indruk.

Juist zoals zijn vader...

kwam Leopold III in een gespannen wereldtoestand aan het bewind. Tengevolge van de oorlog (Duitsland — Polen) werd door Engeland en Frankrijk de oorlog verklaard aan Duitsland op 3 september 1939.

België mobiliseert!

Onmiddellijk mobiliseerde België om de grenzen te bewaken. Het wilde door een neutrale houding uit de oorlog blijven. 10 maanden lang hield ons land een leger van 500.000 man onder de wapens.

Achttiendaagse veldtocht

Vatten we de gebeurtenissen bondig samen :

1. — Op 10 mei 1940 heerste oorlogsgeweld aan onze oostergrens. Geen Ultimatum werd ons overhandigd, niet de kleinste nota. (In 1937 en 1939 had Duitsland nochtans plechtig verklaard geen inbreuk te zullen maken op de onschendbaarheid van België.)
2. — Duitsland viel tegelijkertijd Nederland en België aan, nadat Denemarken en Noorwegen overrompeld werden.
3. — De verrassing had de spoedige verplettering van ons leger ten gevolge.
4. — Engelse en Franse legerafdelingen, door België ter hulp geroepen, slaagden er niet in, de krijgskans te doen keren.
5. — De vuurkring sloot nauwer toe : 5 à 600.000 Belgische soldaten, 100.000 Engelsen en 50.000 Fransen, vermeerderd met 1.500.000 vluchtelingen en 800.000 burgerbevolking waren op 27 mei samengedrongen op een gebied van nauwelijks 1.700 km².
Allen zijn blootgesteld aan de bedreiging van de Duitse artillerie en de luchtmacht, zonder dat er hoop bestond op nieuwe steun.
6. — Koning Leopold III (om nutteloos bloedvergieten te vermijden) vroeg op 27 mei te 17 uur een wapenstilstand.
7. — De Duitse bevelhebbers weigerden... zij eisten de onvoorwaardelijke overgave.
8. — Onze koning zag zich verplicht aan te nemen. (Nederland had dit reeds op 14 mei gedaan).
9. — Op 28 mei te 4 uur werd het vuur gestaakt.
10. — De ingesloten Engelsen scheepten in te Duinkerken.

Dood van Koningin Aotrid

Bij een autotochtje bij het meer van Luzern (Zwitserland) gebeurde het vreselijke : de koning stuurde zelf, naast hem zat de koning'n en de autobestuurder achteraan. Op zeker ogenblik keek de koning op de landkaart, die de koningin in de hand hield. De auto stootte tegen de afsluiting van de weg, waardoor de koning alle controle over het stuur verloor en de wagen over de afsluiting reed. De inzittenden werden uit het voertuig geslingerd. De koningin kwam tegen een boom terecht en stierf dadelijk. De koning was licht gekwetst.

Proclamatie aan de Soldaten

Hoofdkwartier, 28 mei 1940.

Soldaten,

Onverwacht in een ongehoord hevige oorlog gestort, hebt gij manhaftig gestreden om voet voor voet het nationaal grondgebied te verdedigen.

Uitgeput door een ononderbroken strijd tegen een veel sterkere vijand zowel in getal als in materiaal, bevinden we ons noodgedwongen voor de overgave.

De geschiedenis zal erkennen, dat het leger geheel zijn plicht deed.

Deze harde gevechten en slapeloze nachten kunnen niet vruchteloos geweest zijn. Laat U dus niet ontmoedigen maar gedraagt U waardig. Dat Uw houding en Uw tucht de eerbied van de vreemde waardig moge blijven.

Ik verlaat U niet in het ongeluk dat U overkomt. Ik wens over Uw lot en dat Uwer familie te waken.

Morgen zullen wij het werk hervatten met de vaste wil ons Vaderland uit de puinen herop te richten.

Leopold.

Brief aan de Heer Roosevelt, President van Amerika

Brugge, 28 Mei 1940.

Mijnheer de President,

In de algemene verwarring, die door de verbazend snel op-eenvolgende gebeurtenissen veroorzaakt werd, en waarvan de draagwijdte onberekenbaar is, houd ik er aan te verklaren, dat België en zijn leger hun volle plicht gedaan hebben.

België heeft zijn internationale verbintenissen nageleefd, eerst door zijn onzijdigheid met de meeste nauwgezetheid te handhaven, vervolgens door zijn grondgebied, voet voor voet, op heel zijn uitgestrektheid te verdedigen.

Door een ontzaglijke macht aangevallen, bereikte ons leger, in goede orde, een machtig georganiseerde verdedigingslijn, in verbinding met de legers der waarborgende mogendheden op dewelke wij beroep hadden gedaan. Maar militaire gebeurtenissen, die

zich buiten ons grondgebied voordeden, hebben ons genoodzaakt dit slagveld te ontruimen en hebben ons een reeks terugtrekkende bewegingen opgelegd, die ons tegen de zee terugdrongen. Alsdan tijdens een veldtocht die vier dagen duurde, geleverd in gemeen overleg met de verbondene legers spande ons leger zijn kracht in tot het uiterste. Ten slotte werden wij omsingeld, op een uiterst benepen grondgebied, bewoond door een zeer dichte bevolking, reeds bezet door verscheidene honderdduizenden vluchtelingen, zonder dak, zonder voedsel, zonder drinkbaar water, heen en weer dolend van de ene plaats naar de andere, naar gelang de luchtbombardementen.

Onder het gewicht van een verpletterende overmacht in manschappen en vliegtuigen werden gisteren onze laatste weerstandsmiddelen gebroken.

In deze voorwaarden heb ik getracht een slag te vermijden, die zou geleid hebben tot onze volledige uitroeiing, zonder voordeel voor de verbondenen. Niemand heeft het recht mensenlevens nutteloos te offeren.

Ik sta er op, wat er ook gebeure, het lot van mijn leger en van mijn volk te delen. Reeds verscheidene dagen geleden werd ik aangezet mijn soldaten te verlaten; ik heb dit voorstel afgewezen. Voor de bevelhebber van het leger zou dit een desertie geweest zijn. Daarenboven, met op nationaal grondgebied te blijven, wens ik mijn volk bij te staan in de beproeving die het doorstaat.

Ter wille van de genegenheid, waarvan de Verenigde Staten tegenover België steeds blijik hebben gegeven, aanzie ik het tot plicht, U zonder verwijl, de werkelijke feiten mede te delen.

Leopold.

En nog groter werd het slagveld

- A) 1. Op 11 juni verklaarde Italië de oorlog aan Frankrijk.
2. Op 17 juni vroeg Frankrijk de wapenstilstand.
3. Wapenstilstand gesloten op 25 juni mits vele voorwaarden.
- B) In Augustus 1941, Duitse inval in Sovjet Rusland, waarmee het een jaar tevoren een niet aanvalsverdrag had afgesloten.
- C) Op 7 december 1941, zonder voorafgaande oorlogsverklaring, deden de Japanners een onverwachte aanval op Amerikaanse en Engelse vloot (Stille Oc.).
- D) Op 9 december 1941, Duitsland en Italië verklaarden de oorlog aan Amerika.

Keren we nu terug naar ons Vaderland en... zijn bezetting

De Duitsers, die de algehele mobilisatie hadden doorgevoerd, begonnen moeilijkheden te ondervinden met de aanwerving van werkkrachten voor hun fabrieken in de « heimat ».

De totale inzet van meisjes en vrouwen kon slechts gedeeltelijk verhelpen.

En niettegenstaande de schoonste voorstellen, kwamen ook uit de bezette gebieden geen voldoende werkkrachten, om de geschapen oorlogsnijverheid op normaal peil te houden.

Men zou dan andere, radicalere middelen gebruiken : DE DEPORTATIE.

Er begon een ongehoorde mensenjacht op werklieden, waaraan ook eigen, gewetenloze burgers meehielpen.

De werkweigeraars doken onder en de GESTAPO kende geen rust meer.

De bevolking hield zich in overgrote meerderheid op afstand van de Duitsers, die overal tegenstand ondervonden.

Talrijke van onze medeburgers hebben hun vaderlandse gezindheid met de dood, met wegvoering naar Duitsland of met opsluiting en mishandeling in een CONCENTRATIEKAMP moeten bekopen.

We denken onmiddellijk aan Breendonk. Telkenjare keren ze weer... zij die ontsnapten uit de hel der Nazi's. Zij zelf of hunne... naastbestaanden brengen een ontroerende hulde aan hen... die achterbleven.

De tred van een vreemde laars op Belgische bodem was hen als een deuk op de fiere borst.

Maar al werden ze in cellen volgepropt, de moraal van de weerstand konden ze niet breken.

Tot ter dood hielden ze het hart hoog en schonken zelfs nog moed aan al diegenen, die hen beweenden.

Ik citeer uit brieven van een Boomse politieke gevangene :

« Denk maar alle dagen : « Vandaag komt hij naar huis. Eens zal het wel waar zijn. »

« Ik hou het aangezicht steeds naar de zonzijde gericht, zo valt de schaduw achter mij. »

« Het zou wel kunnen, dat het vlees in de gevangenis blijft... maar eens komen de beenderen naar huis. »

Laten we hier een groet en een eresaluut brengen aan al die stille helden ,die vochten voor onze vrijheid.

Dank zij hen ontstond een machtige weerstandsorganisatie... de BELGEN WAARDIG.

Generaal von Falkenhausen, Duits bevelhebber voor België en Noord-Frankrijk zei zelfs : « Die Belgen zijn lastig als vliegen en men mag het gevaar niet onderschatten... wij hebben te doen met VENIJNIGE VLIEGEN ».

En steeds maar aanschuiven... Rantsoenzegels - Smokkel

De lonen der Belgen mochten slechts met 13 % opgeslagen worden, opdat de nood hen zou dwingen naar Duitsland te gaan werken. In de smokkel werden de prijzen der levensmiddelen geweldig opgedreven. Ziehier enkele voorbeelden :

	Mei 1940	Winter 1941	Oktober 1942	Januari 1944
Aardappelen (1 Kg)	0,50 F	15 F	10 F	6 F
Brood-tarwe (1 Kg)	2,00 F	60 F	48 F	35 F
Brood-koren (1 Kg)	1,50 F	48 F	36 F	11 F
Boter	18 F	300 F	340 F	380 F
Spek	18 F	200 F	225 F	300 F
Schoenen	90 F	350 F	850 F	
Koffie	18 F	1.200 F	1.500 F	1.900 F
Tabak	20 F		550 F	1.000 F
Kostuum	550 F	4.000 F	6.000 F	8.000 F
enz... enz...			

En toch ging de strijd verder... op alle fronten !

- A) Op 3 september 1943 landden Anglo-Amerikaanse troepen op Sicilië.
Op 8 september 1943 legde Italië de wapens neer.
- B) Op 6 juni 1944 begon eindelijk de langverwachte bevrijding. 4000 oorlogsschepen, 6000 kleinere schepen en 11000 vliegtuigen waren bij nacht het Kanaal overgestoken.
De landing gebeurde in Normandië (tussen Le Havre en Cherbourg). Een nog nooit gekende beschieting der oorlogsschepen en vliegtuigen boorde gaten in de Duitse versterkingen, waardoor de aangevoerde troepen binnenstormden.
- C) Op 7 juni werd Koning Leopold III en twee dagen later de ganse Koninklijke Familie gevangelijk naar Duitsland gevoerd, nadat ze 4 jaar geïnterneerd waren op hun kasteel te Laken.

Deze brutale wegvoering verwekte diepe ontsteltenis bij alle Belgen.

D) Bij deze gedwongen afwezigheid van de Koning werd Prins Karel door het Nationaal Congres als Regent aangeduid.

En eindelijk... ook België vrij !

De bevrijding voltrok zich uiterst vlug. Begonnen op 2 september was Brussel reeds de volgende dag vrij. In 48 uur waren de zegevierende geallieerden, krachtig bijgestaan door de Belgische binnenlandse weerstandsgroepen, van Zuid naar Noord door België getrokken.

De bezetting had 52 maanden geduurd... de vreugde over de herwonnen vrijheid was bij de bevolking onbeschrijflijk.

Op 1 november 1944 is gans ons grondgebied van de vijanden gezuiverd.

Hét spook der bezetting was verdwenen, maar... de oorlog bleef nog....

Toen kwamen de vliegende bommen

De Duitsers waren woedend, omdat op 4 september 1944 de Antwerpse haven onbeschadigd in Engelse handen was geraakt. Kost wat kost moest deze haven vernietigd worden, om alle aanvoer te beletten.

Gedurende 6 maanden werd ze daarom onder vuur genomen door niet minder dan 4883 vliegende bommen (V1 en V2).

Gelukkig waakten de geallieerden: 2183 bommen werden neergeschoten vóór zij hun doel konden bereiken. 211 vielen in de stad en haven, maar zij konden het havenwerk niet beletten. Ongelukkig vernielden ze duizenden huizen en ontnamen ze vele burgers het leven.

Naar het einde van de oorlog

Op alle fronten maakten de Duitsers nu gebruik van hun nieuwe uitvinding DE ELASTISCHE TERUGTOCHT... Op 16 december waagden ze een laatste poging in onze Ardennen om het verloren terrein weder goed te maken. Maar reeds op 26 december faalde hun opzet en de WEG TERUG brak aan voor het onoverwinnelijk leger(?)

Op 7 mei 1945 gaf het Duitse leger zich over.

Dictator Adolf Hitler had zijn volk koloniën beloofd... door zijn blinde heerszucht misleid, kreeg het puinen, weduwen en wezen.

De Koninklijke Harmonie Ste Cecilia Willebroek

Vergeet nooit
dat grootste offer : hun leven

1940 - 1945

Militairen

Vandeput René
Groes Isidoor
Debaets Charles
Roggen Karel
Selleslaghs Jacques

Overleden in krijgsgeschiedenis

Delvaux Louis

Politieke gevangenen

De Pauw August
Vereecken Valentinus
Persoons Edmondus
Van den Heuvel Adolf
Verbeeck Josephus
Leni Albert
Selleslaghs Hendrik (Boom)
Polfliet Leonard
Van Zaelen Corneel (Ruisbroek)

Weerstander :

Mees Désiré

OORLOGSSLACHTOFFERS (Burgerlijke)

Smet Frans
De Heel Clement
Depriens Egidius
Lamberts Jaak
Mertens Alfons
Hoisters Angelina
Mertens Valeria
Lamberts Jan
Adriaensens Joanna
Goossens Alice
Daemelinck Lydia
Thoen Adelina
Daemelinck Gentil
Peeters Frans
Kemlandt Jan
Van Crombrugge Maria
Van Zaelen Maria
Kemlandt Petrus
Verest Constant Frans
Van Laethem François
Van Praet Gustaaf
Reygers Hélène
Huys Roger
Huys Adeline
Sleebus Louise

Beschaving onder deze Regering

De vooruitgang in de nijverheid staat niet meer stil. Voortdurend werden nieuwe uitvindingen in de praktijk omgezet en stilaan werd de handenarbeider verdrongen door de onuitputtelijke macht en onbepaalde snelheid van de « ijzeren mensen ».

In de glasnijverheid b.v. is het aantal arbeidskrachten teruggevallen van 90 op 9. (1 arbeider maakte 100 elektrische lampen per dag — nu draait hij aan een knop en de machine maakt er 500.000).

In de bouwkunst gebruikt men veelvuldig de nieuwe materialen: ijzer en beton.

Vooraf op kultureel gebied neemt de ontwikkeling van onze Vlamingen een hoge vlucht. Haast elke gemeente heeft nu op dit ogenblik een openbare boekerij, toneelgroepen, muziekverenigingen, enz... enz...

Ook Koning Leopold III stelde zich menigmaal aan de leiding van de een of andere expeditie om nieuwe terreinen te verkennen of gekende stammen en volkeren verder te bestuderen. Hij verzamelt waarschijnlijk in zich de drang naar expansie van Leopold II en het sportieve avontuur van Albert I. Onlangs nog ontvluchtte hij het moderne comfort van zijn paleis om ver weg, in alle eenvoud, een ontdekkingsreis te leiden naar de bronnen van de Orénoque in Venezuela. Een kleurfilm « Elata » bracht deze inspanningen en vrijwillig opgelegde ontberingen op schitterende wijze in beeld en zal ook aan alle Belgen de gelegenheid bieden, mee te leven met een groep « durvers » die zoeken naar « geestelijke stof » voor hun drang naar de waarachtige kennis van de geheimen der natuur.

Prins Karel - Regent van België

Bij afwezigheid van Koning Leopold III, was zijn broeder, prins Karel, tot Regent van België aangeduid.

Eroonsafstand

Toen de koninklijke familie terugkeerde uit ballingschap, besloot de koning na een zekere tijd zijn machten af te staan aan zijn oudste zoon Boudewijn.

Leopold III was inmiddels hertrouwd met Liliane Baels (dochter van de Gouverneur van West Vlaanderen).

Vijfde Koning der Belgen

Koning Boudewijn I.

Geboren te Brussel in 1930.
Troonsbestijging op 17 Juli 1951.

De jonge Vorst Boudewijn I op de ere Tribune van het Fort van Breendonk.

Ik zweer de wetten...

Bij zijn inhuldiging toonde de ganse bevolking haar trouw en genegenheid aan deze zeer jonge vorst, door hem uitbundig toe te juichen.

De tijd, waarin zijn regering aanvangt, is nog niet helemaal gezuiverd van de oorlogsmicroob... Wij hopen echter, dat VREDE en VOORSPOED de grootste medewerkers zullen worden van onze jonge Koning.

Koning Boudewijn I te Breendonk

De oorlog 1940-1945 werd niet alleen gestreden op het land, te water en in de lucht tussen de soldaten... NEEN... hij woedde ook bij de burgers achter elke struik, in elke kelder bij de geheime zenders, op elke zolder bij de drukkerij van het Verzet.

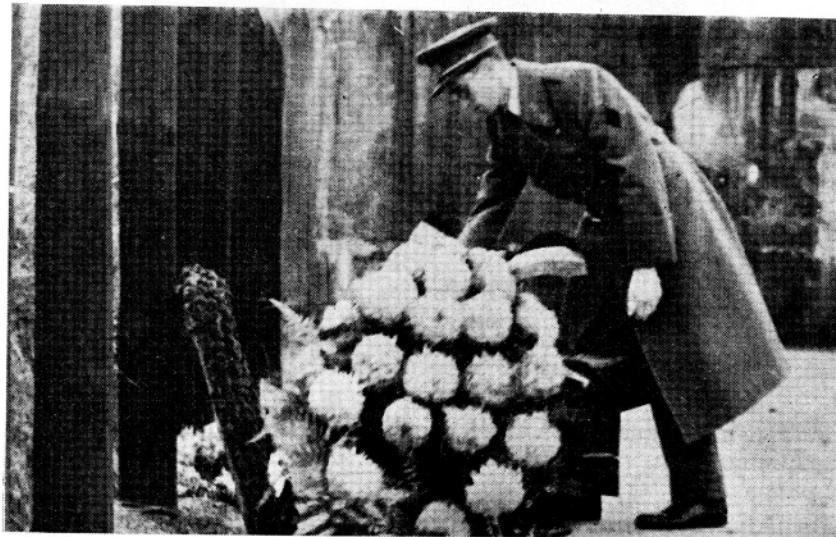
Om die macht van het volk te fnuiken, hadden de bezetters de gruwelijkste foltermethoden uitgevonden, die ze op de gevangenen (meestal verraden) weerstanders botvierden in hun « paleizen » DE CONCENTRATIEKAMPEN.

En wanneer ieder jaar opnieuw de ontsnapten weerkeren naar hun « veld van eer », komen ook duizenden anderen naar het Fort van Breendonk in stille bedevaart.

Koning Boudewijn heeft het als een duurzame plicht beschouwd, tegenwoordig te zijn op een van die vele ontroerende momenten.

Hij onderhield zich langdurig met de weergekeerden en sprak hen woorden van dank en waardering.

Hij legde bloemen aan het symbolisch monument, dat alle gevallen vereeuwigd en zwoer hen trouw te blijven aan Volk en Vaderland.

Koning Boudewijn I legt een krans aan de Fusilleerpalen van het Fort van Breendonk.

Hij vertoefde ingetogen aan de fusilleerpalen en lei er een krans neer voor hen, die daar vielen.

Door deze daden ontstak de jonge Vorst de vlam van dankbaarheid in die vele harten van verzetsmensen, die opnieuw de handen zullen samenbundelen, wanneer het Land en zijn Vorst hen nodig hebben.

Beschaving

Spraken we vroeger met Eerbied van een loopwiel, een fiets, een paardentram... en met Bewondering over machines, auto's en vliegtuigen... dan worden thans al deze zaken, toenmalige nieuwigheden, volkomen in de schaduw gesteld door de « ATOOM-SPLITSING ».

Schrijven we thans 1956, dan kan niemand van ons vermoeden, wat de ontwikkeling van de nijverheid ons in de meest nabije toekomst zal brengen.

De « Atoomwedloop » der grote Naties zal ons zonder twijfel de nodige verrassingen bezorgen. We hebben enkel de hoop uit te drukken, dat België de moed, de durf en... het kapitaal zal vinden, om zich steeds te blijven rangschikken in de voorste gelederen der vooruitstrevende landen.

Ondertussen werden de meeste wonden van de laatste wereldoorlog geheeld en is men onmiddellijk begonnen aan de verdere modernisatie van ons land.

De haven van Antwerpen kreeg een nieuwe sluis, de autosnelwegen groeien dagelijks... en koortsachtig wordt er gewerkt aan een geweldig « bouwproject » dat zijn bekroning zal vinden in een weergaloze Wereldtentoonstelling 1958.

Koning Boudewijn I naar Belgisch Kongo

Waar door toedoen van Leopold II ons de grond van Belgisch Kongo werd aangeboden, menen we thans ook het volk en het hart der zwarte inlanders te bezitten, dank zij Boudewijn I, die op een prachtige wijze de goede inzichten van het Belgische Volk tegenover de negerbevolking symboliseerde.

Tijdens een dagenlange triomftocht doorheen het hart van Afrika, werd voortdurend langs beide zijden beklemtoond: de onverzettelijke wil om solidair voort te ijveren tot de verdere ontwikkeling van kolonie en moederland. Zei de Vorst niet:

« Bewaart uw arbeidswil, uw verlangen tot welslagen, zonder uw verantwoordelijkheid te vergeten.

Ontwikkelt uw zin voor discipline en het ontzag voor uw overheid.

Volhardt in de gehechtheid aan uw grond.

Aan allen vraag ik, verenigd te blijven, in dezelfde liefde voor het vaderland. »

In vele provincies werd eenzelfde drang opgemerkt bij blanken en zwarten: Kongo modern maken.

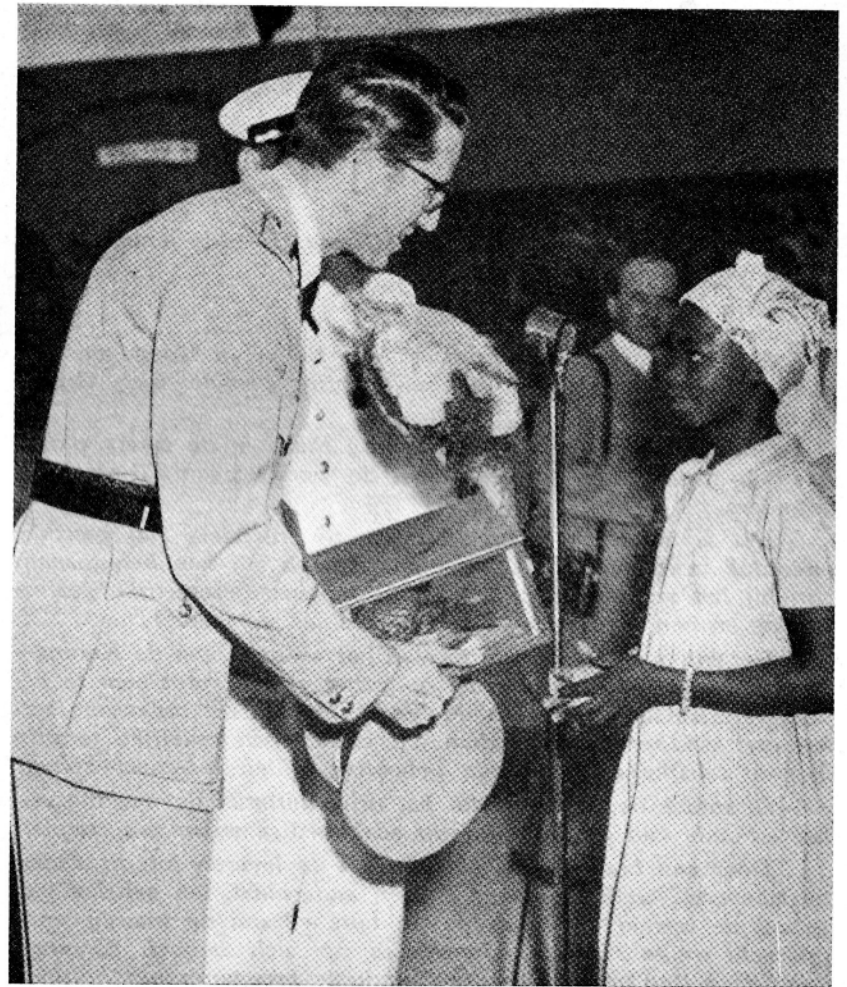
Na zijn Grootvader en zijn Vader, die evenals hij de streek van Belgisch Kongo hebben doortrokken, heeft onze jonge Vorst Boudewijn I aan de gehele mensheid ter wereld het klaarste bewijs gegeven, dat België in staat is zijn plichten in Kongo met de meeste nauwgezetheid te vervullen. Persoonlijk heeft hij vele Kongolese vraagstukken onderzocht en met de plaatselijke overheden middelen overwogen, om mogelijke verbeteringen door te voeren.

Gedurende een ganse maand verslond jong en oud, klein en groot, rijk en arm zijn dagblad, om toch maar niets te verliezen van die GROTE BLANKE KONING, die tot de zwarten ging en hen toesprak in hun eigen taal.

Wij kunnen hier wel besluiten.

De gemaakte filmopnamen en de fotoreportages in alle week- en dagbladen vermogen meer het enthousiasme uit te drukken, dat er geheerst heeft in dat zwarte land.

Na zijn terugkeer onderzocht onze dynamische Vorst onmiddellijk de mogelijkheden om de sociale vooruitgang van Belgisch Kongo in de hand te werken.

Onze jonge Vorst onderhoudt zich met een inlands meisje, dat hem zopas een geschenk heeft aangeboden. Hoe trots moet het hart van dit zwarte meisje hebben geklopt, toen ze haar blanke Koning iets mocht aanbieden?

Zijn brief aan de Heer Buisseret (Minister van Kolonien) spreekt dan ook van de grote liefde van zijn Vorst voor onze kolonie. Wensen we deze oproep een groot sukses toe.

Grasse, de 12de januari 1956.

Mijn waarde Minister,

Al maakt het beschavingswerk dat België in Kongo en Ruanda-Urundi heeft verricht de bewondering gaande, toch blijven er nog grote taken te verrichten.

Onder deze moeten wij onze zorg thans in de eerste plaats laten gaan naar het probleem van de woongelegenheden voor de inlanders.

Het is inderdaad nodig, dat aan de inlanders een geschikt onderdak worde verschaft. Daarvoor moeten wij hen behulpzaam zijn bij het verwerven, in eigendom, van een betamelijke gezinswoning en hen aldus een gelukkiger bestaan verzekeren.

Het initiatief tot oprichting van het « Fonds van de Koning » werd door mij genomen om de oplossing van dit probleem te bevorderen. De normale geldmiddelen echter van dit organisme zullen niet voldoende zijn, indien wij binnen een redelijke termijn aan de talrijke en dringende behoeften willen tegemoet komen.

Ik spreek de wens uit, dat het privé-initiatief de werking van het « Fonds van de Koning » op edelmoedige wijze zou steunen.

Door een brede financiële bijdrage te leveren tot dit vaderlandslievende werk zullen de Belgen andermaal, ten aanzien van geheel de wereld, blijk geven van hun wil om de menslievende opdracht welke zij in Midden-Afrika op zich hebben genomen, voort te zetten en tot een goed einde te brengen.

Ik verzoek U, mijn waarde Minister, de verzekering van mijn beste gevoelens te willen aanvaarden.

Boudewijn.

Graag besloten we dan deze brochure met een nieuwe oproep aan alle Belgen... verenigd te blijven in goede en slechte dagen, om onomstootbaar de waarheid te bewijzen van onze nationale leuze :

EENDRACHT maakt MACHT.

Groepfoto genomen aan de achterkant van het kasteel der firma De Naeyer bij het bezoek van de
Onderkoning van China met zijn gevolg in 1910.
De 7de Heer van rechts is de toenmalige Burgemeester Hr. Robert Peeters, de gewezen Voorzitter onzer Harmonie.